FREEWAVE

nr. 494

NOSTALGIE

Curry en Van Inkel
Radio en meer: de 60'er jaren
Jeugdsociëteiten in Groningen
De ramp met de Darlwyne
Q65 koos het ruime sop
Radio en internationale TV in 1978
Dagje uit: Madurodam
The Kinks in Nederland
Kent u de EGAM nog?
De NVSH als omroep

40 jaar

FREEWAVE NOSTALGIE
2018 (04) — Nummer 494 — Jaargang 41
www.freewave-media-magazine.nl

COLOFON
Exploitatie: Stichting Media Communicatie
Hoofdredacteur: Hans Knot
Lay-out: Jan van Heeren
Vaste medewerkers:
Paul de Haan, André van Os, Lieuwe van der Velde, Martin van der Ven

Verantwoordelijke uitgever:
SMC, Jan-Fré Vos, Kornoeljestraat 4a, 9741 JB Groningen
E-mail: info@mediacommunicatie.nl
www.mediacommunicatie.nl

Correspondentieadres:
Hans Knot,
Populierenlaan 8, 9741 HE Groningen
E-mail: hknot@home.nl
www.hansknot.com - www.soundscapes.info

Lidmaatschap:
Een abonnement op Freewave Media Magazine (digitaal) kost tegenwoordig HELEMAAL NIETS! Uiteraard staat het u vrij een donatie naar SMC te sturen. (Zie hieronder.)

U kunt het pdf-bestand downloaden op:
www.freewave-media-magazine.nl

Transacties en donaties:
ING-rekening: NL85 INGB 0004 0657 00
t.n.v. Mediacommunicatie, Groningen
BIC: INGBNL2A
PayPal-betaling ook mogelijk

Adverteren in Freewave Nostalgie is mogelijk. E-mail: info@mediacommunicatie.nl

FOTO'S
Indien niet anders vermeld zijn alle foto's uit het Freewave en Offshore Echo's archief.

ISSN NR. 1381-8562

COVER: Q65 koos het ruime sop in 1966

Beste lezers,

Fijn om u te mogen verwelkomen bij deze nostalgische reis. Het jaar 1978 wordt ditmaal extra belicht door Hans Knot. Op radiogebied wordt gekeken naar de maand december en op tv-gebied naar de internationale samenwerking. Voor Freewave Nostalgie was dit trouwens ook een belangrijk jaar: het eerste nummer werd uitgegeven. Veertig jaar geleden alweer!

Een nieuwe reeks artikelen van André van Os wordt ditmaal geïntroduceerd. André gaat terug in de tijd, toen we nog niet de wereld over reisden, maar een dagje uit al een hele belevenis was. Houd uw dagtochtkaartje bij de hand en reis ditmaal mee naar miniatuurstad Madurodam.

Jeugdsentiment dus, net als de Shell voetbalpenningen om eens wat anders te noemen. Maar ook aandacht voor eetpiraten. Het staat er goed: dus niet 'etherpiraten'. En aandacht voor het dynamische duo Curry en Van Inkel.

In het derde deel van de serie over radio in de jaren zestig bespreekt Paul de Haan met name het jaar 1965 en het unieke Schotse geluid dat rondgestraald werd vanaf The Comet, maar ook de Ierse landpiraten.

Het is Lieuwe van der Velde weer gelukt een (bijna) vergeten feit uit de geschiedenis te belichten. In 1966 ging het helemaal mis met het scheepje Dalwyne en haar 31 opvarenden.

We hadden wat met bijzondere nonnen in de jaren '60. Welbekend waren de zingende non en de vliegende non. Maar er was ook nog een 'mannequin-non', zo ontdekte Hans Knot in "Even stilstaan bij...".

Van de nonnen naar de NVSH. Veel omroepen is het niet gelukt om te blijven voortbestaan in het bestel. Een recent voorbeeld is LLiNK. Maar ook de NVSH heeft het geprobeerd.

Groningen komt traditiegetrouw ruimschoots aan bod. Of het nu gaat om een 100 jaar oude staking, het gasalarm, jeugdsociëteiten, de EGAM, garages, Henk Oostinga, of opschudding in Slaperstil.

O ja, wie toepasselijke muziek bij deze Freewave Nostalgie wil horen, zet iets van Q65 of the Kinks op.

Veel leesplezier, Jan van Heeren

Inhoud

Even stilstaan bij mei 1966 en maart 1970	3
Hulp bij nood 1970	6
Q65 koos het ruime sop	8
De kerstmaand van 40 jaar geleden, 1978	10
Eeen pffft-dag dankzij Albert Heijn	12
Internationale samenwerking 1978	13
Daje uit: Madurodam	15
De ramp met de Darlwyne	17
Optredens The Kinks in Utrecht en Marum, 1966	22
Eén munt voor heel Europa	26
NVSH en radio- en televisiezendtijd	27
Een staking van 100 jaar geleden	30
Shell penningen 1971	32
EGAM: Egalite, beter is er niet!	33
Groningen van toen: de garages	35
Afstemmen op 1979	37
Eetpiraten in spé	40
Vroege sportherinneringen	41
Jeugdsociëteiten in de jaren zestig	43
Het 'mysterie' van Slaperstil	45
Radio en meer: de zestiger jaren (3)	47
Curry en Van Inkel	52
Internet surftips	54
SMC Shop	55

Even STILSTAAN bij...

mei 1966 en maart 1970

tekst: Hans Knot

Het was eind mei 1966 dat de voorzitter van het Genootschap voor Reclame, dr. J P. Ton, op de jaarlijkse reclamefilmdag in Amsterdam kritiek uitte op de omroepen, die volgens hem met de mond belijden niet tegen reclame te zijn, maar in de praktijk het tegendeel bewezen. Dr. Ton motiveerde zijn kritiek met te wijzen op het bezwaar van de omroepen tegen voorgestelde reclame-onderbrekingen voor het televisieprogramma van omstreeks negen uur en de suggestie van die zijde de reclame-onderbrekingen uit te breiden tot 5 minuten per blok per net. De heer Ton achtte dit onverteerbaar voor de kijker, die, volgens hem, in de vijf minuten reclame voor het laatste nieuws huishoudelijke zaken zouden gaan afwerken.

Over de radioreclame zei hij, dat het langzamerhand duidelijk was geworden, dat Hilversum 1 en 2 met de toenmalige programmastructuur geen voldoende luisterdichtheid voor het brengen van de reclame opleverden. Deze was destijds meestal maar twee tot vier procent (één procent is 85.000 luisteraars boven 15 jaar). Veronica en Hilversum 3 vertoonden in die tijd een meer gelijkmatig en hoger luisterpatroon, waarbij Veronica ver uitstak boven Hilversum 3.

Uit een enquête over problemen rondom de televisie, gehouden in de maand mei 1966 binnen de afdelingen van de Nederlandse Bond voor Plattelandsvrouwen, die op dat moment rond de 58.000 leden telde, was gebleken, dat volgens veel plattelandsvrouwen de man meer aan de televisie verslaafd was dan de vrouw. Voorkeurprogramma's bleken in plattelandskring te zijn: het journaal, de Flippershow, reportages over paardensport, sport in beeld en de verkeersquiz. Overigens beschouwde men de televisie niet als een concurrent van het verenigingsleven. Een aantal plattelandsvrouwen bepleitte censuur op de kleding van sommige dames, die voor de televisie optraden. Naar de radio bleek voornamelijk te worden geluisterd als nieuwsberichten en lichte muziek werden uitgezonden.

Genootschap voor Reclame, 1966, dr. J.P. Ton (rechts)
Foto: Joop van Bilsen / Anefo [CC0], via Wikimedia Commons

Verassend was ook een verklaring op 23 mei 1966 van de directrice van een school voor mannequins in Dublin. Ze maakte bekend dat een elegante, blonde vrouw, die een mannequincursus van twaalf weken bij haar had doorgemaakt, een kloosterzuster was. Zuster Mary van de congregatie van de Goede Herder, van oorsprong Margaret Quinn uit Dondegal (lerland), besloot de cursus te gaan volgen om meer inhoud te geven aan haar taak als lerares aan een opleidingsinstituut voor meisjes in Londen van haar orde.

Miss Arme Murray, de directrice van het instituut voor mannequins, zei, dat zuster Mary een jaar geleden de cursus had gevolgd, maar dat ze er haar redenen voor had gehad om er nu pas mee voor de dag te komen. Ze vertelde, dat ze zelf ook pas genoten had dat de knappe blondine religieuze was, nadat zuster Mary, eenmaal weer in het klooster,

een brief geschreven had. "Ze was zo'n veelbelovende leerlinge," zei miss Murray.

Tijdens haar stage op de school had zuster Mary haar geheim angstvallig bewaard. Haar hospita zei: "We wisten niet, dat ze non was. We dachten, dat ze een van de vele meisjes was, die van een mannequincarrière haar inkomsten wilde maken."

Highgate Cemetery door Panyd, English Wikipedia
[CC BY-SA 3.0 (https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)], via Wikimedia Commons

Het volgende gebeurde op 14 maart 1970. Honderden personen hadden op die zaterdagochtend jacht gemaakt op een vampier op een Londense begraafplaats. Zij trokken naar de begraafplaats in Highgate, nadat zij een man op de televisie hadden horen verklaren, dat hij zou trachten de vampier dood te steken met een houten kruis.

Meer dan 40 politiemannen waren nodig om de menigte in bedwang te houden. Sommigen klommen over de muur van de begraafplaats om te zoeken naar een open graf. Enkelen van hen bliezen de aftocht omdat zij naar hun zeggen iets grijsachtigs hadden zien rondkruipen. De begraafplaats is immens groot en vele graven liggen schots en scheef en op bepaalde tijden is de begraafplaats deels alleen onder begeleiding te bezoeken. Vele bekenden, waaronder Karl Marx, liggen daar in Noord Londen begraven.

Een van de zoekers, de toen 27-jarige Anthony Robinson zei: "Ik was doodsbang. Ik heb nog nooit in het bestaan van zoiets geloofd, maar nu ben ik er zeker van, dat er iets kwaadaardigs op de begraafplaats huist." De man die op de televisie was verschenen, de toen 24- jarige David Farrant, slaagde er niet in met zijn kruis de vampier te doden. Een andere man, geschiedenisleraar Alan Blood, die stelde een deskundige op het gebied van vampiers te zijn, zei: "Er waren zoveel mensen op de begraafplaats, dat iedere dolende geest daardoor opgeschrikt zou zijn."

Duidelijk was er sprake van het beïnvloeden van de lokale en landelijke pers, waarna de berichtgeving zich ook over andere landen verspreidde. De publiciteit was een initiatief van een groep jonge mensen die geïnteresseerd waren in het occulte. Ze bezochten de overwoekerde en vervallen begraafplaats in de late jaren zestig van de vorige eeuw, een periode waarin veel werd vernield door indringers op The Highgate begraafplaats. Op 21 december 1969 besloot een van hun leden, de eerder genoemde Farrant, de nacht er door te brengen.

In een brief aan de lokale krant, the Hampstead en Highgate Express, schreef hij op 6 februari 1970 dat bij het passeren van de begraafplaats op 24 december 1969 hij een glimp van het grijsachtig figuur had gezien, die hij als bovennatuurlijk had beschouwd. Tevens vroeg hij zich af of anderen iets dergelijks hadden gezien.

Vrijwel direct reageerde een aantal mensen op de brief in de krant. Een verscheidenheid van geesten werden

er door lezers gemeld, die waren gezien op en in de omgeving van de begraafplaats of het aangrenzende Swains Lane. In alle gevallen had men het gevoel dat men werd achtervolgd. Deze geesten werden beschreven als een lange man met een hoed, een bildragende fietser, een vrouw in het wit, een gezicht schitterend door de tralies van een poort, een mager figuur dat baadde in een vijver, een bleke glijdende persoon, maar ook klokken die werden geluid en stemmen die riepen.

Zoals al gesteld werd de berichtgeving wijds verspreid en er was praktisch geen journalist die hetzelfde verhaal bracht. Er zouden meer van dergelijke meldingen volgen waardoor ook op andere kerkhoven geesten werden gespot. David Farrant is zelfs tot het publiceren van boeken gekomen over dit onderwerp.
Voor meer: https://en.wikipedia.org/wiki/Highgate_Vampire

In maart 1970 werden ook de resultaten bekend betreffende hoe de Nederlanders met reclame omgingen. Het onderzoek betrof de jaren zestig. Het bleek dat de Nederlander in de daaraan voorafgaande tien jaren reclame als iets ongunstiger was gaan zien dan men voorheen deed. Als men om een mening over reclame werd gevraagd, werd vooral in de eerste plaats gedacht aan radio en televisie. Zowel via radio als de televisie werd het voeren van reclame in dat decennium op bescheiden wijze mogelijk.

In een eerder onderzoek uit 1960 bleek dat men bij het horen van het woord reclame het eerst aan 'voordeel' en 'goedkope aanbieding' werd gedacht. In het veranderde reclamebeleid, kwam die positieve waardering pas op de tweede plaats van de ranglijst, tezamen met de negatieve indruk die reclame kon voortbrengen.

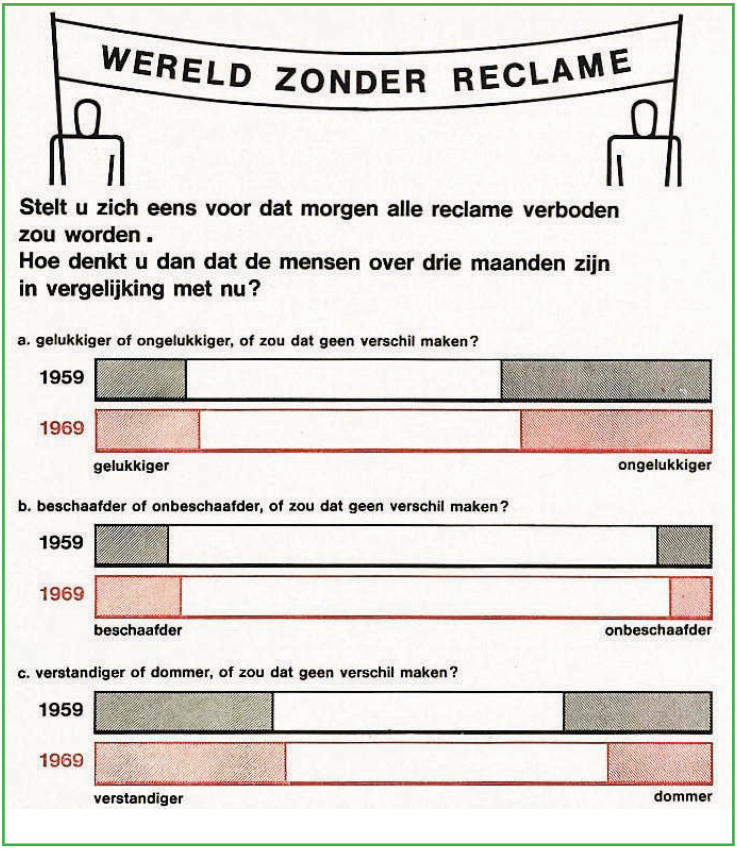

De bekend gemaakte resultaten kwamen voort uit een representatieve steekproef, die het reclame- en marketingweekblad Ariadne eind 1969 had laten verrichten door de NV, voorheen Nederlandse Stichting voor de Statistiek. In 1959, toen Ariadne een identiek onderzoek liet doen, was het voordeel-image van reclame veel sterker en het ongunstigheid-image zwakker.

De jongere Nederlanders — die van 18 tot 28 jaar — oordeelden in 1969 nog het meest positief over reclame. Ze zagen er meer een nuttige functie in dan ouderen. Over het algemeen had het publiek zich kritischer opgesteld tegenover reclame, men zag er eerder misleidingsgevaar in voor zijn medeburger dan voor zichzelf. Nut en misleiding streden om de eerste plaats als het er om ging een typering van reclame te geven.

Hulp bij nood 1970

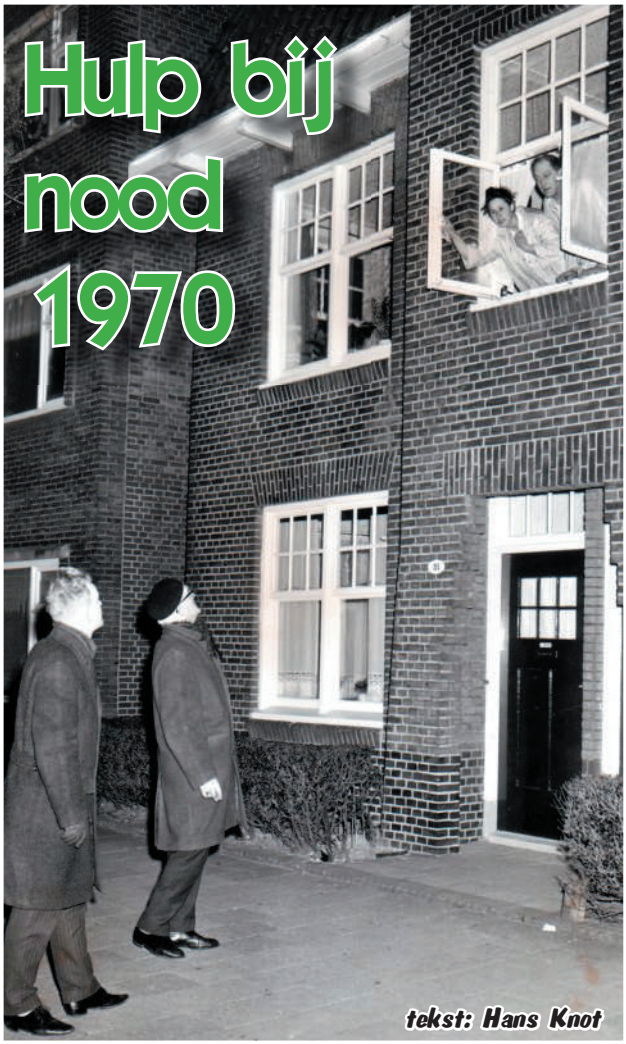

Buren waarschuwen buren voor het gasalarm (pagina 7)
foto: Sjors Visscher

Een ieder volwassen persoon weet wat 'Amber Alert' inhoudt. Het werd voor het eerst geïntroduceerd in 1996 in de Verenigde Staten van Amerika. Het is een mogelijkheid voor de politie een landelijk waarschuwingsbericht uit te sturen als men vreest voor het leven van een vermist of ontvoerd kind. Met het Amber Alert systeem kan men snel heel veel mensen informeren via tal van communicatiesystemen als radio, televisie, internet, sms, computers, televisieschermen, apps en matrixborden langs de snelwegen. Tal van winkelbedrijven nemen de berichten ook op in hun pakket aan aanbiedingen die in de winkels via informatieschermen voorbij komen.

Waarom de naam Amber Alert? De naam is deels afkomstig van een destijds 9-jarige Amber Hagerman, die op 13 januari 1996 werd ontvoerd en vermoord. Haar tragische dood was reden tot het invoeren van het Alert. Maar AMBER staat ook voor America's Missing Broadcasting Emergency Response.

AMBER Alert Nederland werd in 2008 kosteloos opgericht door softwarebedrijf Netpresenter en de Nationale Politie, in samenwerking met het Ministerie van Veiligheid en Justitie. De tijd is niet blijven stilstaan en de sociale media spelen een grote rol. Sinds 2016 zijn er ruim 3 miljoen mensen die via Facebook of Twitter op het Amber Alert zijn verbonden. Optimale voorlichting in geval van nood.

Ook zijn er ontelbare facebookpagina's en apps waarin buurtgenoten elkaar regelmatig op de hoogte houden betreffende onregelmatigheden die in de wijk gebeuren als inbraken, geluidsoverlast, diefstallen, vuurwerk en veel meer. Zorgen voor elkaar en met elkaar kan heel doeltreffend zijn. Alleen het nadeel van dergelijke groepen is dat een bepaald percentage van de deelnemers binnen een dergelijke groep nogal actief negatief kan overkomen. Suggereert iemand binnen de groep bijvoorbeeld om de politie op de hoogte te stellen van een bepaald strafbaar feit dan wordt al vrij snel gesteld dat de politie toch niets doet, terwijl het tegenovergestelde – al dan niet zichtbaar – het geval is.

Maar hoe was het bijvoorbeeld met het voor elkaar zorgen, in geval van nood, in 1970. De technische ontwik-

kelingen, die we de laatste 25 jaar hebben meegemaakt, stonden nog ver van ons af in dat jaar. Natuurlijk was er sprake van ontvoeringen, vermissingen, mishandelingen en meer. Ik herinner mij bijvoorbeeld een voorval uit de jaren zestig van de vorige eeuw waarbij een tante van me, die dementeerde, in de nachtelijke uren op pad was gegaan. Deuren werden in die tijd vaak niet op het nachtslot gedaan en dus ging ze de voordeur uit, slechts gekleed in nachtjapon en warm vest. De betreffende tante werd na een aantal telefoontjes naar verschillende personen, die wel een telefoon in hun bezit hadden, via een zoektocht gevonden in een van de zijstraten van de Korreweg, waarna zij kon worden teruggebracht naar de ongeruste oom.

Bij lange na niet had iedere inwoner, zoals tegenwoordig, de beschikking over een telefoon. Bij ons hing een bakelieten exemplaar aan een plank aan de muur in de gang. Menig persoon uit de buurt kwam af en toe, wanneer het echt noodzakelijk was, een telefoontje plegen. Uiteraard tegen betaling van het minuut tarief. Zwaar dementerende mensen worden tegenwoordig zeer goed begeleid en krijgen niet de kans zo maar weg te lopen als ze in een verzorgingstehuis wonen.

Ook staat me nog als de dag van gisteren bij dat er in Groningen in de eerste helft van de jaren zestig een gasalarm was na middernacht. Door technische onvolmaaktheid was er gas ontsnapt en in meerdere wijken van de Gemeente Groningen werd er door de Gemeentelijke Politie een oproep gedaan, via de luidsprekers op de Volkswagen politieauto's die door de straten reden, vooral de buren wakker te maken en aan te spreken op de mogelijke gevaren van de gasontsnapping.

In de lente van 1970 werd er in de Korrewegwijk in Groningen actie ondernomen tot oprichting van een zogenaamde 'Alarmcentrale'. Dit gebeurde onder auspiciën van de afdeling Groningen van de Algemene Bond van Bejaarden, die in Groningen ruim 3500 leden had. De 3190 voor deze alarmmethode in aanmerking komende bejaarden in de wijk rond de Korreweg, waarvan slechts een klein deel lid was van voornoemde Algemene Bond van Bejaarden, kregen destijds een circulaire, waarin de bedoelingen van de alarmcentrale werden uiteengezet.

Zij die aan deze alarmcentrale destijds wensten mee te werken hoefden slechts vijftig cent te betalen, waarvoor zij de alarmschijf van het Rode Kruis kregen. In de wijk De Paddepoel was al enige tijd een alarmcentrale voor bejaarden in werking gesteld. De bedoeling er van was, dat bejaarden, die op welke wijze dan ook plotseling hulpbehoevend waren geworden, dit kenbaar maakten door de alarmschijf voor het raam te plaatsen. Tenminste wanneer zij daar nog toe in staat waren.

Door vrijwilligers werd er regelmatig patrouille gelopen, terwijl ook politie, bakkers, melkboeren en dergelijke – die hun handel nog langs de weg verkochten - van dit systeem op de hoogste waren. Aan de achterzijde van de alarmschijf stonden alle mogelijke aanwijzingen voor degene die de alarmschijf ontdekte. Het was de bedoeling, dat in de toen nabije toekomst alle wijken in Groningen over een dergelijke alarmcentrale beschikten.

De realisering in de Korrewegwijk was destijds vrij moeilijk, omdat de er voor in aanmerking komende mensen zeer verspreid woonden, in tegenstelling tot de bewoners in De Paddepoel. Het gemakkelijkst lag het nog in de vijf hofjes, in de directe omgeving van de Korreweg te realiseren, waar in destijds totaal 165 bejaarden woonden. Als je nu deze hofjes bezoekt zullen er voornamelijk jongeren hun huisvesting hebben gevonden, die allen over een mobiele telefoon beschikken en zich kunnen aanmelden bij allerlei veiligheid-apps en buurtapps.

Eén van de hofjes bij de Korreweg

Q65 koos het ruime sop

Tekst: Hans Knot

Muziek- en radioliefhebbers, die vooral intensief de jaren zestig van de vorige eeuw volgden, weten dat de Beatgroep Q65 uit Den Haag op foto's zichtbaar was in een rubberen boot, die ze brachten naar Shivering Sands, een voormalig oorlogsfort in de Theemsmonding. Men was daar om een nieuwe plaat te promoten want op Shivering Sands was op dat moment, het was voorzomer 1966, Radio City actief. Foto's die zowel in ons land als aan de andere kant van de plas werden gebracht in een aantal muziekbladen voor de jeugd, waren het bewijs.

Maar door een recent gevonden bericht van 27 mei van dat jaar blijkt dat men veel meer van plan was dan alleen het bezoek aan Radio City. Uiteraard was de groep niet per roeiboot vanuit London naar het fort in de Theemsmonding gevaren maar was men met een tender meegekomen om de laatste paar honderd meter per rubberen roeiboot te gaan.

Het bleek een stunt te zijn van organisatiebureau achter de formatie, onder leiding van Jacques Senf. Hij had ook het plan geopperd de leden van Q65 op een reddingsvlot van Londen naar Scheveningen te laten varen.

Zo meldde hij in een bericht aan de pers: 'Het langharige Vijftal zal proberen op een rubberreddingsvlot met buiten boordmotor de overtocht van Londen naar Scheveningen te maken. De grammofoonplatenmaatschappij Phonogram heeft thans alle plannen voor de stunt en de daaraan voorafgaande gebeurtenissen rond.'

Op 3 juni 1966 vertrok 'Q65' in alle vroegte naar Londen, waar de beatgroep werd afgehaald door The Fortunes. Die

dag traden The Fortunes en 'Q65' samen op in een club in Londen. De volgende dag kozen de Hollandse beatmusici zee en koersten zij naar het fort van Radio City. Als het aan Jacques Senf had gelegen waren ze vervolgens naar het Scheveningse strand gevaren.

Het was de bedoeling dat, mits de weersomstandigheden meezaten, ze daar op zondag 5 juni 1966 zouden aankomen en zouden aanleggen bij het Veronica zendschip de Norderney en wel met als doel de nieuwe single aan de boordmedewerkers aan te bieden.

Daarna lag het in de bedoeling dat na de aankomst van 'Q65' in Scheveningen op het strand 's middags een grote show met Phonogram-artiesten zou worden gegeven. Het persbericht van Jacques Senf meldde wel: 'Of de stunt werkelijk doorgang zal vinden hangt echter helemaal af van de weersomstandigheden.' Het uitstapje naar Londen ging in ieder geval wel door getuige de foto's.

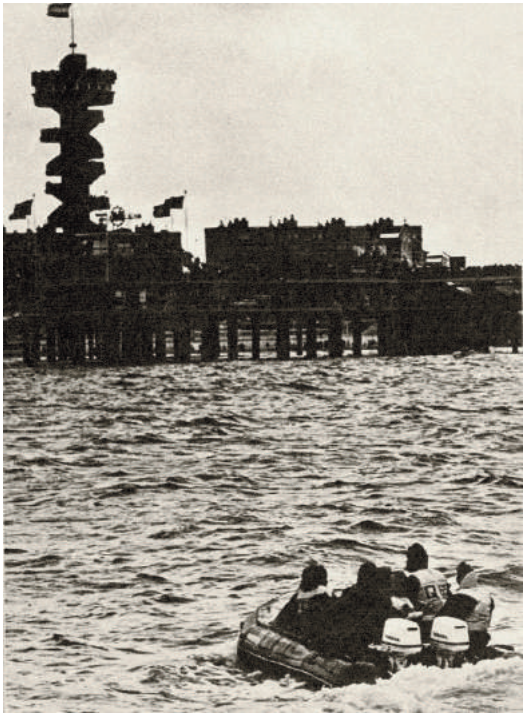

Q65 met rubberboot bij het eindpunt: de Pier in Scheveningen

9-1 *Advertentie uit 1959*

De kerstmaand van 40 jaar geleden, terug naar 1978

tekst: Hans Knot

foto: de Capital radio medewerkers van het eerste uur

Andermaal een historische terugblik, als het gaat om de geschiedenis van de radio. Eerst maar eens kijken hoe het destijds in een van de koudere landen van Noord Europa met het radiobestel was gesteld. Finland, een land destijds met bijna 5 miljoen inwoners, waarvan ruim 2 miljoen een radiotoestel en 1.200.000 een televisietoestel hadden. Het geheel voor zowel de radio- als televisie-uitzendingen stond onder verantwoordelijkheid van OY Yleisradio AB, een organisatie die onder staatstoezicht stond.

Er bestond destijds geen reclame op de radio, de kosten van de programma's werden gefinancierd door de omroepbijdragen. De volgende soorten zenders verzorgden de uitzendingen van de 2 Finstalige stations en het Zweedstalige station: 1 lange golf zender, 12 middengolfzenders, 1 korte golfzender en 79 FM-zenders. Elk van de 3 stations was destijds 18 uur per etmaal in de ether. Gedurende de daguren verzorgden ze meestal een gezamenlijk programma.

De regionale programma's werden in 16 verschillende soorten uitgezonden via het Zweedse net en 1 van de Finse netten. Deze uitzendingen bevatten ongeveer 10% van de totale uitzendtijd. 37% van de tijd werd er in 1978 gespendeerd aan nieuws en informatie, aan muziek 31%, aan culturele en wetenschappelijke programma's 20%, aan programma's voor speciale groepen' 8% en 2,3% voor onderwijsprogramma's.

Bijna 10 uur per week werd er destijds aandacht besteed aan de schoolradio, bestaande uit diverse herhalingen en nieuwe programma's. De helft van deze programma's waren taallessen. 90% van de scholen gebruikten deze programma's in hun onderwijsstructuur. Schoolradio hadden de Finnen dus hoog in het vaandel staan.

De Wereldservice van OY Yleisradio AB, dat destijds met een 100 kW zender in Pari actief was, had Finstalige, Engelstalige en Zweedstalige uitzendingen, die uitgestraald werden richting Europa, Noord- en Zuid Amerika en naar een gedeelte van Azië. 2300 uur per jaar was deze service destijds in de lucht, 400 uur hiervan waren speciaal voor deze service geproduceerd, de andere 1900 uren werden overgenomen van de nationale netten. De meeste radio's waren destijds van Finse makelarij en 90% hiervan waren in het bezit van een FM band.

Van het koude Finland naar het betrekkelijk warme Spanje in december 1978. Computers waren er nog niet op de bureautafel, typemachines waren vrij normaal en de post kwam voor mij via Postbus 102 in Groningen binnen. Op maandag 4 december lag er een persbericht van de Radio Mi Amigo organisatie uit Playa de Aro. In dit bericht, dat ook naar vele dagbladen was gestuurd, konden we lezen dat de Spaanse overheid een definitief einde wenste te maken aan de activiteiten van Radio Mi Amigo in Spanje.

Sylvain Tack bij zijn Spaanse villa

De directeur van Radio Mi Amigo, Sylvain Tack, had een brief van de Spaanse overheid ontvangen waar in een verbod werd opgelegd om vanuit Spanje aan de zeezender mee te werken. Het bericht kwam voor de Mi Amigo medewerkers in Playa de Aro trouwens niet onverwacht, omdat men wist dat ook Spanje het Verdrag van Straatsburg wenste te ondertekenen.

Van Spanje dan maar even naar de hoofdstad van ons eigen land wat daar waren sinds zondag 10 december 1978 op de FM, kanaal 35 97,5 mHz testuitzendingen te horen van een nieuwe FM-piraat onder de naam Radio Unique. De uitzendingen waren, volgens de deejays, nog in een test-stadium en op zondag 24 december begonnen vervolgens de officiële uitzendingen. Radio Unique begon om 1 uur met tot 2 uur Antonio Da Costa (Ton van Draanen), 2 tot 3 uur Ad Roberts, 3 tot 4 uur Paulus de Wit (Erik de Zwart), 4 tot 5 uur Menno de Groot en van 5 tot 6 uur werd het laatste uur gepresenteerd door Rob Hudson (Ruud Hendriks). De uitzendingen waren destijds een welkome afwisseling voor de Amsterdammers die op de zondagmiddagen weinig goede muziek op de FM konden beluisteren. En het zijn deejays die allen een mooie carrière hebben gemaakt.

Dan een overstap naar de Britse hoofdstad London waar medewerkers van Capital Radio, de eerste van 19 onafhankelijke commerciële stations die in Engeland destijds operatief waren, feest hadden gevierd. In de daaraan voorafgaande vijf jaren had men zijn slechte periode tijdens de eerste maanden in 1973 met een verlies van 100.000 pond per week maar rond 1978 maakt men een gemiddelde winst van 500.000 pond per jaar. Het station kon zich garanderen van 5 miljoen luisteraars in en rondom London. Capital Radio's succes kon worden gezien als een revolutie in de Britse radiogeschiedenis. Er kan rustig gesteld worden dat in het door ons belichtte jaar de 19 commerciele stations in Engeland gezamenlijk een groter succes hadden dan de 20 lokale BBC stations.

De radiobonzen in het land zagen Capital Radio als een geduchte concurrent voor de Radio One in London. De programma's op beide stations bestonden destijds hoofdzakelijk uit populaire muziek, waarbij het platenrepertoire de hoofdmoot vormde. Hoewel de directie van Capital Radio medio 1978 verklaarde dat het station niets meer was dan een dure jukebox, was de luisteraar een andere mening toegedacht.

Tijdens de persbijeenkomst verklaarde de directie tevens dat men er naar streefde in de toenmalige toekomst te komen tot een zogenaamd community format door de luisteraar meer te betrekken bij de uitzendingen. Diverse projecten had de leiding van het station gestart in de daaraan voorafgaande vijf jaren, waaronder een speciale 24 uurs telefoonservice om mensen in nood te kunnen bijstaan. Vele shows en acties hadden op het station gelopen waarbij een der voornaamste de actie voor het hulpbehoevende Londense kind was.

Twee series van gesponsorde Rock concerten waren er uitgezonden vanuit het Drury Lane Theatre terwijl in het klassieke muziekveld het station zijn eigen Wren Orchestra sponsorde. Het enige vlak waarop de staf van het station zich destijds nog niet had begeven was dat van de actualiteiten programmering. Dit mede door de concurrentie die men had van de LBC (London Broadcasting), een ander commercieel station in London, welke hoofdzakelijk nieuwsuitzendingen verzorgde en ook in 1973 was opgestart. De nieuwsuitzendingen, die ieder uur via Capital Radio waren te beluisteren werden destijds verzorgd door Independent Radio News.

Volgende keer neem ik een blik in de wereld van de internationale samenwerking op het gebied van radio en televisie in de eind jaren zeventig van de vorige eeuw.

Een *pffft-dag* dankzij AH

tekst: Hans Knot

In de periode dat de meeste filialen van Albert Heijn nog een kruidenierswinkel waren stond de filiaalhouder en enkele medewerkers nog gewoon achter de toonbank. Ik heb het dan over de periode tot ongeveer 1960. Daarna werden deze winkels stuk voor stuk omgebouwd tot zelfbediening en stapsgewijs vervolgens tot supermarkt. Op de toonbank een aantal weegschalen en je ging met je lijstje de winkel in om het personeel je te laten helpen de boodschappen bij elkaar te vergaren. Een pondje koffiebonen werd voor je afgewogen, evenals de suiker. Het aanbod aan producten was dan ook minimaal vergeleken met het overaanbod dat tegenwoordig in de schappen ligt.

Als het om koffie gaat is Albert Heijn altijd wel een voortrekker geweest, allereerst met Boffie Koffie, waarvoor in de jaren dertig van de vorige eeuw al reclame werd gemaakt in de uitzendingen tijdens de eerste periode van Radio Luxemburg. Overbekend zijn ook de Perla soorten. Een ander toenmalig nieuw product van deze grootgrutter werd in 1961 geïntroduceerd. Gemalen koffie in een blik en vacuüm verpakt, waardoor het langer kon worden vers gehouden. Opende je het pak dan hoorde je het 'pfffff' geluid. Sommigen vonden het vooral prettig om te kopen en mee te nemen als men ging kamperen. Andere huisvrouwen vonden het vooral gemakkelijk omdat ze dan niet meer de molen aan de muur hoefden te gebruiken om de bonen te malen. Zo en nu maar weer een lekker bakkie.

Internationale samenwerking 1978

tekst: Hans Knot

Zoals de vorige keer al beloofd gaan we eens dieper in op de internationale samenwerking op het gebied van radio en televisie in het einde van de jaren zeventig van de vorige eeuw. Realiseer je wel dat er geen sprake was van commerciële radio in vele landen, dat er geen satellietradio of satelliettelevisiestations waren. Onder samenwerking werd verstaan de vorm van werken met elkaar die tussen verschillende omroeporganisaties in diverse landen plaats vond.

Hierbij kunnen we ook duidelijk de politieke overeenkomsten en verschillen zien die er destijds tussen de diverse samenwerkingsorganen en landen was. Bij iedere lezer is de Eurovisie bekend, het internationale net waarover de diverse uitzendingen jaarlijks op onze radio te horen waren en op onze televisie te te zien waren, vaak middels het gebruik van straalverbindingen.

In 1950 werd de EBU, The European Broadcasting Union, opgericht door de West Europese landen en enkele andere landen als Tunesië, Marokko, Turkije, het toenmalige Joegoslavië, Cyprus, Israël, IJsland, Libanon en Griekenland. De twee jaarlijkse hoogtepunten waren in die tijd wel het Nieuwjaarsconcert vanuit Wenen en het Eurovisiesongfestival vanuit een der aangesloten landen. Wel dient gezegd te worden dat het Eurovisiesongfestival toen al steeds meer geld ging kosten, mede door de strenge veiligheidsmaatregelen en toch steeds meer verloor aan populariteit.

Bij de televisie werd dit programma in Nederland destijds door de NOS uitgezonden en per radio door de Wereldomroep, in België waren beurtelings de toenmalige BRT of de RTB verantwoordelijk voor de uitzending van het Eurovisie Songfestival. Tevens maakten de redactie van het NOS Journaal en de actualiteitenrubrieken van de diverse omroepen regelmatig gebruik van nieuws items, die via het Eurovisienet werden aangeboden door de aangesloten landen. In Eurovisieverband werkten ook de landen onderling vaak samen met het maken van shows. Hoe belangrijk de Eurovisie kon zijn bleek uit het maandelijks programma voor opsporing van misdadigers in Eurovisieverband destijds tussen de toenmalige omroepen van Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk. Naast de eerder genoemde landen was een aantal landen geassocieerd met de EBU, bijvoorbeeld de V.S ., de British Commonwealth landen, de voormalige Franse Koloniën, Zuid Afrika, enkele Zuid Amerikaanse landen en Japan.

Het hoofdkantoor was destijds gevestigd te Genève in Zwitserland. Er waren in 1978 107 organisaties in 77 verschillende landen op de een of andere wijze aangesloten bij de EBU. 200 stafmedewerkers verzorgden de dagelijkse gang van zaken in Zwitserland. Men had de beschikking over een eigen blad, de EBU REV IEW, welke maandelijks verscheen in twee talen, het Engels en het Frans. Hier in werden alle bijzonderheden vermeld op het gebied van radio en televisie in de aangesloten landen.

In 1950 gingen ook de diverse toenmalige Oost Europese landen samenwerken onder de naam: Organisation Internationale de Radiofussion et Télèvision, kortweg OIRT ook wel Intervisie genoemd. Naast de Oost Europese landen waren destijds ook landen als Cuba en Vietnam aangesloten. Joegoslavië, een land welke altijd gematigd communistisch was gebleken was niet aangesloten bij Intervisie, dat gevestigd was in Praag.

Het doel was in de eerste plaats uitwisseling van uitzendingen en overleg plegen betreffende praktische en technische vraagstukken. Enkele andere internationale organisaties die destijds actief waren zijn de Union of

National Radio and Television Organisations of Africa, kortweg de URTNA, met het hoofdkantoor in Dakar, Senegal. Een van de hoofddoelen was de ontwikkeling van de radio en televisie in de Derde Wereld. Men gaf destijds een kwartaal blad uit in het Engels en het Frans gevuld met algemene artikelen over radio en televisie onder de naam URTNA REVIEW.

De Asian Pacific Broadcasting Union was gevestigd in Teheran, waarbij destijds het merendeel der Aziatische landen en Australië en Nieuw Zeeland waren aangesloten. Men gaf twee tijdschriften uit: de ABU review, een maandelijks blad in het Engels met algemene informatie en het A9U Technical Review, welke tweemaandelijks uitkwam met alleen technische informatie.

De ASBU stond voor de organisatie in de Arabische landen en heette voluit: Arab States Broadcasting Union. Het werd opgericht in februari 1969 met als hoofddoel de overkoepelende organisatie van de radio en televisie van die landen welke aangesloten waren bij de Arabische Liga. Het secretariaat was gevestigd in Cairo. Men had in 1978 een speciaal opleidingscentrum voor personeel in Damascus.

De Caribbean Broadcasting Union was uiteraard een organisatie waarbij die landen waren aangesloten welke lagen in of in de omgeving van het Caribische gebied. Enige voorbeelden zijn de Antillen, Toboga, Guatamala, Jamaica, de Bahamas, Trinidad en allerlei kleinere eilanden. Het hoofdkwartier was destijds gevestigd in het Bank of Guyana gebouw in Georgetown Gyana. De letters AIR stonden voor Association Inter Americana de Radiofussion, een organisatie waarin de Zuid Amerikaanse landen waren verenigd en het hoofdkantoor was gevestigd in Montevideo in Uruguay.

Naast de Eurovisie, Intervisie en alle andere eerder genoemde organisaties bestonden er in 1978 nog meer organisaties en groeperingen welke een specifieke taak hadden. We noemen de Unesco, die internationale programma's maakte. De Internationale Organisaties werkten steeds nauwer samen, vooral er de opkomst van de uitzendingen via satellieten werd voorspeld. Allerlei technische - en juridische afspraken dienden gemaakt te worden, anders zou het een wirwar in de ether zijn geworden.

Samenwerking is er in alle delen van de wereld nog steeds maar op een veel andere schaal en bovendien is de wereld van beleving totaal anders geworden door de enorme stormvloed aan technische ontwikkelingen die de afgelopen vier decennia hebben plaatsgevonden.

De winnaars van het Songfestival 1978: Izhar Cohen and the Alphabeta – A-ba-ni-bi

Dagje uit: Madurodam

tekst: André van Os

Voor mij als kind was miniatuurstad Madurodam een magische bestemming. Dat had ook te maken met de locatie: ver weg tussen Den Haag en Scheveningen. Ik denk dat ik er mede daardoor als kind niet vaker dan twee keer ben geweest. Het was toen nog de klassieke attractie, met beroemde Nederlandse gebouwen op een schaal van 1:25 waarbij luchthaven Schiphol en de Rotterdamse haven natuurlijk de grote trekpleisters waren, met hun bewegende vliegtuigjes en schepen.

De inspiratie voor het Nederlandse Madurodam kwam uit Engeland: het Bekonscot Model Village in Beaconsfield (midden Engeland), het oudste miniatuurstadje ter wereld. Bekonscot Model Village opende al in 1929 en toont (nog steeds) typisch Engelse huizen en bouwwerken op een schaal van 1:12, uiteraard in

Engelse stijl omringd door uitgebreide tuinen.

Het idee voor een Nederlandse versie kwam van Bep Boon-van der Starp. Zij wilde met een miniatuurstad geld in het laatje brengen voor de stichting Nederlands Studenten Sanatorium (NSS) in Laren, waarvoor zij in de Raad van Bijstand zat (één van haar vele publieke functies). De stichting zorgde ervoor dat studenten die aan tuberculose (tbc)

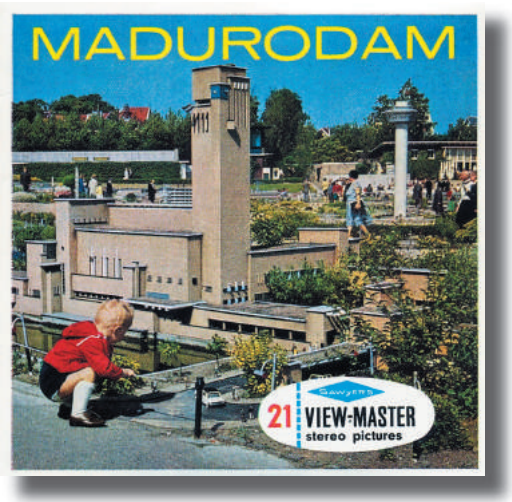

leden konden gaan kuren en tegelijkertijd door konden studeren.

Bep had Bekonscot Model Village zelf bezocht in 1946, aan het einde van een lange ballingschap in Londen, de VS en Canada tijdens de Tweede Wereldoorlog. Met haar man Gerard Boon en hun zoon Dick waren ze in mei 1940 naar Engeland gevlucht. Ze hadden zich in de twee jaar daarvoor namelijk verdienstelijk gemaakt in het Haagsch Kindercomité en hadden circa 1600 joodse kinderen uit Oostenrijk naar Den Haag gehaald, waarbij ook hun huis in Scheveningen open stond voor gevluchte joodse intellectuelen.

Hun dochter Els, rechtenstudent in Leiden, bleef achter in Nederland en raakte betrokken bij het studentenverzet tegen de Duitse bezetter. Daarin zat ook George Maduro, de Curaçaoënaar die zich als cavalerie officier had onderscheiden in de meidagen en na vele omzwervingen de dood vond in concentratiekamp Dachau. Zijn veelbewogen leven is onlangs prachtig beschreven in het boek 'Ridder zonder vrees of blaam' door Kathleen Brandt-Carey.

De vermogende ouders van George Maduro wilden graag een monument oprichten voor hun overleden zoon en gaven Bep Boon het startkapitaal voor de bouw van haar miniatuurstad, vernoemd naar George: Madurodam. Bep benadrukte "de opvoedende en culturele taak van het miniatuurproject: 'Voor de schoolgaande jeugd zal het, behalve enorm veel plezier, een verbazend leerrijk materiaal opleveren: één dag in de miniatuurstad zal meer wetenschap brengen dan vele schooldagen, omdat het in de meest aantrekkelijke vorm wordt opgediend en dus… onthouden'" vertelde ze in 1951 voor de radio.

Als architect voor Madurodam trok ze Siebe Jan Bouma aan, die al het Openluchtmuseum en het Zuiderzeemuseum op zijn naam had staan. Na aanvankelijke aarzeling gaf de gemeente Den Haag een stuk grond tussen Den Haag en Scheveningen in erfpacht en het bedrijfsleven tastte ook nog flink in de buidel voor het project. In juli 1952 werd Madurodam officieel geopend door kroonprinses Beatrix (toen 14 jaar) die ook benoemd werd tot burgemeester van de miniatuurstad.

De ramp met de Darlwyne

tekst:
Lieuwe
van der Velde

Ongeveer eens in de twee of drie jaar gaan mijn vrouw en ik naar Cornwall. Dit vinden wij een prachtige streek van Engeland, het heeft een prachtige kust en bovendien een prima klimaat. Het volgende verhaal is helaas een tijd blijven liggen, want ik kon te weinig informatie vinden en vooral het controleren heeft tijd gekost. Maar vorig jaar was gelukkig het contact met de voormalige reddingbootkapitein, David Barnicoat, weer tot stand gekomen.

Al zwervend in Cornwall kom je langs opmerkelijke plaatsen en monumenten. Zo staat er net buiten de plaats Fowey een groot betonnen kruis met daarop 31 namen en de naam Darlwyne.

We hadden geen idee wat dit was en dus vroegen we in Fowey, wie of wat de Darlwyne was. Dat hoef je aan jonge mensen niet te vragen. Ze hadden geen idee. Maar een oudere mevrouw wist het wel want het bleek een motorboot te zijn geweest. Deze boot voer, met maar liefst 31 mensen, de zee op zonder reddingsmiddelen aan boord. Maar ze wist ook iemand die bij de jachthaven woonde en daar gingen we naar toe. Deze man wist alles van het scheepje en hij vertelde ons het verhaal. Ook had hij nog een aantal foto 's van mensen die aan boord waren en van het schip. Dat was David Barnicoat, de voormalige schipper van de plaatselijke reddingboot.

Op zaterdag 30 juli 1966 won Engeland de FIFA wereldbeker, wat alle publiciteit kreeg en waardoor het ongeluk met de Darlwyne totaal in de vergetelheid zou raken. Op 31 juli 1966 ging men met de Darlwyne voor een plezierreisje van Mylor naar Fowey. Het plaatselijke hotel zat vol, dus het was voor de schipper geen probleem om een aantal mensen bij elkaar te krijgen. Later op de middag ging men terug naar Mylor. Maar tijdens de terugreis kwam er een stevige wind opzetten. En met alleen maar een kompas aan boord en geen radio was het vrijwel onmogelijk om goed te navigeren.

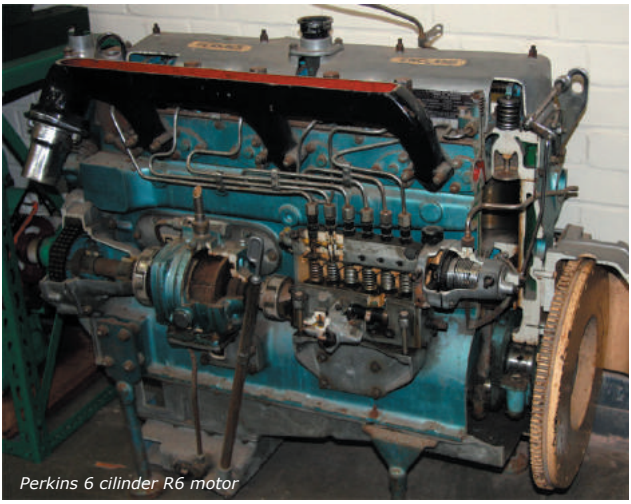

Perkins 6 cilinder R6 motor

Maar eerst wat meer over de Darlwyne. Het was een bootje van 25 jaar oud in 1966 (bouwjaar 1941) en het was een zogenaamde picket boat geweest. Dat zijn motorboten die belangrijke mensen naar bijvoorbeeld een marineschip brachten dat buiten een haven voor anker ligt. Tevens werden dit soort scheepjes gebruikt om voorraden te brengen. Picket boat nummer 41768 was gebouwd op een werf in Shoreham by Sea en was voorzien van een Gardner 6 cilinder 6LW dieselmotor. Deze motor gaf totaal 105 pk af aan de schroef. De boot bleef in dienst van de Royal Navy tot 1957. Daarna werd ze verkocht aan de Belzise scheepswerf in Southampton. Op deze werf werden de waterdichte schotten verwijderd en werd de boot omgebouwd tot vakantiejacht. De Gardner motor werd verkocht en vervangen door een veel lichtere Perkins 6 cilinder R6 motor. (60 pk).

In 1961 werd het schip vervolgens verkocht aan Brian Bown en in 1962 werd het geregistreerd en verzekerd als rivierboot. In hetzelfde jaar bracht Brian de boot over naar Falmouth Harbour in Cornwall. Ze werd er destijds naar toe gevaren door een bemanning van 6 man, waaronder ervaren zeelui. En die hadden grote twijfels over de boot. Door de flinke veranderingen en verbouwingen, gedroeg het schip zich onstabiel op zee. Ze waarschuwden Bown dat dit zo niet kon. Hij moest wat laten doen aan het scheepje. Maar omdat het officieel alleen op de rivier zou worden gebruikt is er destijds verder geen aandacht aan besteed. Het schip is dan ook door Brian veel gebruikt op de rivier en hij heeft vele dagtochten gemaakt.

Iedereen die mee wilde kon tegen een redelijke vergoeding opstappen. Maar de vergunning hiervoor was dus afgeven voor de rivier en niet voor op zee. Toch ging men, met prachtig weer op 31 juli de haven van Mylor uit, richting Fowey. En dat met maar liefst met 31 mensen aan boord. Waarom Bown toch besloot om een tocht over zee te maken kon ik niet meer achterhalen. Misschien werd er extra voor betaald. Al op 30 juli om 18:00 uur was in het weerbericht van de BBC te horen dat er een windkracht 5 tot 7 werd voorspeld. Dus dat had Bown kunnen weten. Er gingen twee bemanningsleden en 29 passagiers mee, waarvan 8 kinderen. De meesten konden niet zitten en moesten blijven staan. Er waren geen zwemvesten of andere reddingmiddelen en zoals al gesteld geen radio aan boord. Kortom, het was totaal onverantwoord om uit te varen.

's Morgens vroeg begon de reis en het weer was prachtig. Naar verschillende waarschuwingen van ervaren schippers, werd niet geluisterd. Iemand van het plaatselijke reddingbootstation vertelde Bown, dat er 's middags een depressie langs de kust zou trekken met een groot windveld. Maar getuigen hebben gezien dat Bown wat lachte en schouderophalend zich niets aantrok van deze berichten.

Dit kwam later ook nog bij het onderzoek naar de ramp naar voren; het totaal negeren van waarschu-

wingen. Om een uur of 1 kwamen de passagiers in Fowey aan en iedereen ging van boord. Ze gingen wat eten of het plaatsje bekijken. Om vier uur die middag hadden ze met Bown afgesproken, bij de boot terug te zijn. En op een paar minuten na, was iedereen aardig op tijd weer in het haventje.

Toen ze de haven van Fowey uitkwamen stond er al flink wind en door de grote belasting van zoveel mensen begon het scheepje al aardig te slingeren. Dat meldde later een getuige, die de boot had zien vertrekken. Om een uur of zes stond er een windkracht 7 met uitschieters in 8; er is daarna niets meer van de boot en de bemanning vernomen.

De Darlwyne

Toen uren later, op 1 augustus s 'morgens, de reddingsacties begonnen werden al vlug een paar lichamen uit het water gehaald. Op de heer Barnicoat, die toen nog maar 16 jaar was en opstapper op de reddingboot, heeft dit destijds grote indruk gemaakt. Zeker toen de lichamen van twee kinderen aan boord van de reddingsboot werden gebracht. Dat waren Amanda en Joel Hicks. Ze waren zonder hun moeder aan boord gestapt. Die vond varen niet geweldig. De dochter van 17 was prima in staat om op haar broertje te passen, vond ze. En wat een leuke dag uit zou worden draaide op een ramp uit. Op het kerkhof in Fowey zijn ze beiden begraven. Later (2004) is hun moeder erbij gekomen op dit kerkhof. Op de foto zijn de grafstenen te zien.

Van de familie Mills, was de moeder niet mee op zee, omdat de jongste van de drie kinderen zich niet lekker voelde en dus bleef zij die dag in het hotel. De heer Barnicoat had nog een foto in zijn plakboek van de twee kinderen Mills. De vader is dus met de twee kinderen omgekomen. Waar deze begraven zijn, konden we niet achterhalen. Ik kreeg nog meer

Een trouwfoto van de familie Mills en hun kinderen Janet Beverly en Jonathan David

Dodman point en de plaats waar in 2015 de Darlwyne werd gevonden. (afbeelding: BBC)

foto 's van Barnicoat, van mensen die zijn omgekomen, maar het is niet zinvol om die allemaal in dit stukje te laten zien.

's Morgens vroeg op 1 augustus 1966, waren er dus verschillende mensen in Mylor en Falmouth, die de Darlwyne misten. Er werd direct groot alarm geslagen. Om half zes in de morgen voer de reddingboot uit en door de BBC werd een waarschuwing uitgezonden. De bemanning van schepen die in de buurt waren, werd gevraagd uit te kijken naar de Darlwyne. Om 7 uur begon een helikopter van de kustwacht de route langs te vliegen en een uur later werd deze geassisteerd door een Shackleton. Dit vliegtuig was de opvolger van de legendarische Lancaster bommenwerper. Verder zochten twee schepen van de marine mee. Dat waren de HMS Fearless en de Ark Royal.

Esso tanker Caernarvon. (archief Esso)

Op 1 augustus om half twee vond de Esso tanker Caernarvon het sloepje van de Darlwyn. Het bootje was leeg en onbeschadigd. Het werd aangetroffen op 32 kilometer ten zuiden van Dodman Point. Dus door stroming en wind was het sloepje al een eind weggedreven. Een snelle bijboot van de HMS Fearless heeft de sloep overgenomen van de tanker en naar Fowey gebracht. Op de foto zien we de boot van HMS Fearless met het sloepje op sleeptouw.

Eén van de geborgen horloges

De zoekacties gingen op 2 augustus gewoon door, maar 's middags werd alles afgebroken vanwege een dichte mist. Uiteraard ging alles direct weer verder toen aan het einde van de middag de mist was opgetrokken. Het was nog lang licht en de zeewatertemperatuur was hoog genoeg om in ieder geval een flink aantal uren te kunnen overleven. Laat in de avond werd de zoekactie voortgezet door 3 Havilland Rapide vliegtuigen. Deze vliegtuigen werden gehuurd door de nabestaanden en dat waren veel mensen in Fowey.

Deze dubbeldekkers leken wel oud, maar ze hadden voor die tijd moderne apparatuur aan boord. Onder meer een van de eerste versies van restlicht kijkers. De drie vliegtuigen hebben systematisch een gebied afgezocht van maar liefst 6500 vierkante kilometer.

De volgende dag zijn er nog 2 helikopters ingezet echter zonder resultaat. Wel is er nog 1 overleden persoon door de bemanning van de reddingboot uit het water gehaald. De weken daarna werd in the Old County Hall, op de bovenverdieping een onderzoek georganiseerd. Er werden mensen verhoord, die iets wisten en ook de man werd gehoord die de betreffende middag de waarschuwing had uitgesproken.

In het rechtbankverslag werden vele mensen ondervraagd, die allemaal iets met de Darlwyne te maken hadden. Het totale onderzoek heeft negen dagen geduurd. Er werd veel tijd besteed, aan wat het bootje aan boord had. En op bladzijde drie van het verslag is te lezen wat het vooral niet aan boord had. Geen radio, geen zwemvesten, geen pomp etc. etc. Men was dan ook danig geschokt, tijdens dit onderzoek, dat iemand met een dergelijke boot de zee op was gegaan. In totaal werden er vijf polshorloges geborgen die allemaal omstreeks kwart over negen waren gestopt.

Op bladzijde negen van het rechtbankverslag is de conclusie van het onderzoek te lezen, geschreven door rechter J.V. Naisby:

'Het verlies van de Darwlyne en de dood van alle mensen aan boord is geheel te wijten aan de onkunde van de schipper B. Bown. Deze heer Brian Bown had beter moeten weten. Het scheepje was, na alle verbouwingen en structurele veranderingen, beslist niet geschikt om met zoveel mensen de zee op te gaan. De vergunning om met passagiers te varen was uitsluitend afgegeven voor de rivier. Straffen opleggen heeft geen zin, want de schipper/eigenaar is bij de ramp omgekomen. Wel zal de thans gebruikte scheepvaartwet nogmaals worden herzien en waar nodig aangepast. Laten we hopen dat deze herziening in de toekomst een dergelijke tragedie kan voorkomen. Voor de nabestaanden kan ik slechts mijn oprechte medeleven uitspreken. Mogen de omgekomenen rusten in vrede.

Was getekend: J.V. Naisby. Judge (rechter)'

Old County Hall

Passagiers:
Lawrence Arthur Bent (74), Kathleen Bent (60), George Lawrence Bent (20)
Roger Duncan Brock (26), Jean Brock (24)
James Cowan (52), Dora Cowan (48), Susan Cowan (14)
Mary Rose Dearden (19)
George Edmonds (45)
Amanda Jane Hicks (17), Joel Hicks (9)
Arthur Raymond Mills (42), Jonathan David Mills (11), Janice Beverley Mills (9)
Kenneth Arthur Robinson (19)
Patricia Roome (48)
Albert Russell (50), Margaret May Russell (50), John David Russell (21), Patricia Ann Russell (19)
Peter Lyon Tassell (41), Eileen Sybil De Burgh Tassell (41), Susan Gail Tassell (14), Nicola Sara Tassell (12), Frances Harriet Tassell (8)
Lorraine Sandra Thomas (20)
Malcolm Raymond Wright (26), Margaret Wright (22)

Bemanning:
Brian Michael Bown (31) (schipper)
Jeffery Claude Stock (28) (bemanning)

Een zelfde schip als de Dalwyn, Muiden 2018

Na het toesturen van bovenstaand artikel kregen we nog een opmerkelijke aanvulling in tekst en beeld van Lieuwe van der Velde:

"In juni waren we in Muiden en tot mijn stomme verbazing lag daar een boot, die een kopie was van de Darlwyn. Ik schrok ervan.

Wij er naar toe en al snel kwam de eigenaar bij ons. Toen ik het verhaal vertelde van de Darlwyn werd hij stil. Hij had het schip net gekocht en had geen idee waar het vandaan kwam. Toen we de motor hadden bekeken was het wel duidelijk. Het moest ooit uit Engeland zijn gekomen.

Dit zijn van die dingen waar je even stil van wordt. Hoe is het mogelijk dat we net bij Muiden besloten om even te tanken en wat te lopen. Echt ongelofelijk....."

Met dank aan: BBC, David Barnicoat, Archief Esso

tekst: Hans Knot

Optredens The Kinks in Utrecht en Marum in 1966

Op de zaterdag 7 mei 1966 werd het mei-festival van de P.v.d.A. in de Utrechtse Jaarbeurshallen gehouden. De maandag erop stonden de kranten bol van verontrustende artikelen want het was tot wilde taferelen gekomen. Vooral in de Margriethal ontstond groot tumult bij het optreden van de Haagse beatgroep The Motions.

De vele aanwezige enthousiaste jongeren doorbraken op een gegeven moment de dranghekken en bestormden het podium. Coulissen werden omvergegooid en tenslotte begaf het podium het zelfs onder het gewicht van de honderden jongelui. Het was in die tijd een veel voorkomend gebeuren dat optredens van beatgroepen geheel uit de hand liepen, natuurlijk met als groot voorbeeld het totaal mislukte optreden van The Rolling Stones in het Kurhaus in Scheveningen.

Onrust in de Irenehal

Herman Stok, destijds een van de belangrijkste deejays en vooral werkende voor de VARA, was ingehuurd door de organisatie en had de presentatie van het programma in deze Margriethal. Hij zag echter geen kans de jongelui in toom te houden. Het programma werd zelfs langdurig onderbroken in een poging het podium te herstellen.

Ook voor de mensen van de lokale GGD was er het nodige werk aan de winkel: in het gedrang voor de podia kwamen verschillende jongeren bekneld te zitten. In de middagpauze werd door de organisatoren, in overleg met de politie, besloten alle beatevenementen in de Irenehal te concentreren. De leiders van de P.v.d.A. waren volgens de verslaggevers zelf

The Kinks tijdens een optreden in Noorwegen, 1966
[CC BY-SA 3.0 (https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)], via Wikimedia Commons]

ook nogal geschrokken van de ernstige ordeverstoringen. Hier en daar waren zelfs serieuze vechtpartijen uitgebroken.

De heer De Meester, destijds algemeen secretaris van de PvdA, had de indruk, dat enkele honderden jongeren met de vooropgezette bedoeling naar het mei-festival waren gekomen met als doel herrie te schoppen. Veel artiesten, zelfs leden van beatgroepen, die toch wel wat gewend waren, klaagden over de ondraaglijke sfeer van het mei-festival, waarin zij moesten optreden. Het geschreeuw en gejoel overstemden soms de gitaarversterkers. In die tijd waren het nogal bombastische camera's die door de televisieploegen werden ingezet maar de opruiende menigte had er geen moeite mee en dus werden ze omver gelopen en microfoons werden vertrapt.

Ook de leden van de Motions zouden zich het PvdA-mei-festival 1966 nog lang herinneren: hun elektrische installatie werd omver gelopen en vertrapt en de instrumenten liepen ernstige schade op. Tijdens het gedrang voor de podia in de Irene- en Margriethal ontstonden af en toe felle vechtpartijen, waarbij met stoelen en bierflesjes werd gesmeten. In de kranten was verder te lezen dat het binnenterrein van de Jaarbeurshallen bezaaid was met papier en scherven van bierflesjes.

Er waren langharige knapen, die alle hallen afstroopten op zoek naar lege bierflesjes om ze onder gejoel en gekrijs buiten of binnen aan scherven te gooien. Slechts enkele geüniformeerde politiemannen waren er in principe aanwezig en die werden langdurig door de jongeren uitgejouwd.

Ravage in de Jaarbeurshal

Enkele dagen later werd bekend dat de medewerkers van de GGD een ware pendeldienst hadden onderhouden om enkele tientallen gewonden af te voeren. De aanwezige EHBO'ers kwamen handen te kort om flauwgevallen jongens en meisjes te behandelen. Extra politie werd ingezet en de 110 Utrechtse politiemannen en 180 ordebewakers van de P.v.d.A moesten alle zeilen bijzetten om de 12.000 jongelui in deze hal in bedwang te houden.

De belangrijkste band die gecontracteerd was voor het festival — de Kinks uit Engeland — lieten een uur lang op zich wachten, omdat de organisatie er niet in slaagde hen veilig binnen te loodsen. Daarna weigerde hun manager dat The Kinks niet zouden optreden als niet voor de veiligheid van zijn pupillen kon worden gezorgd. Via een haag van 40 agenten bereikten The Kinks tenslotte het podium, maar aangezien de wilde menigte niet tot bedaren was te brengen was het podium heel snel weer leeg.

Besloten werd maar snel af te reizen naar het noorden van ons land waar de Kinks dezelfde avond een optreden zou hebben in het toen zeer bekend staande uitgaanscentrum 'De Kruisweg'. Hier trad de Britse formatie op voor ruim 2000 tieners. Uiteraard was de toenmalige eigenaar van dit uitgaanscentrum op de hoogte van de gebeurtenissen, eerder die dag in Utrecht en hij vreesde het ergste voor de avondactiviteit in Marum.

Tot zijn grote opluchting waren er geen wanordelijkheden. Het Nieuwsblad van het Noorden wist op de maandag na het optreden te melden dat volgens de politie in Marum en een dochter van de exploitant, Rudolphus, het allemaal wel erg meegevallen was. "Er is zelfs geen glas gebroken", vertelde mej. Rudolphus. Wel waren er een paar meisjes flauwgevallen. De politie verklaarde dat dit kwam door het gedrang. Mej. Rudolphus echter zei dat deze meisjes 'gewoon hysterisch' waren en bij het zien van de aanbeden Kinks al bezwijmden.

Alles duidde er op dat het aan de bezoekers uitdelen van enkele duizenden exemplaren van het blad Muziek Expres destijds goed heeft gewerkt. De bladen werden grotendeels versnipperd en het meubilair bleef grotendeels heel. Vechtpartijen deden zich niet voor het hardhandig van het podium verwijderen van opdringerige fans buiten beschouwing gelaten. Mej. Rudolphus vertelde, dat er ruim 2000 kaartjes van f 5,-- waren verkocht. Het optreden van de beatgroep, dat slechts een half uur duurde, begon om 10 uur in de avond.

Andermaal het Nieuwsblad van het Noorden: 'De veelal met speciale bussen aangevoerde tieners kregen in Marum meer waar voor hun geld dan op het socialistische meifeest in Utrecht. Daar verlieten, zoals op de televisie was te zien, velen de zaal nadat was verteld dat het optreden van The Kinks niet door zou gaan. Bij The Motions was het al wild genoeg toegegaan. The Kinks zijn heel duur, vertelde mej. Rudolphus. Hoeveel het optreden kostte wilde zij niet zeggen, maar wel vertelde zij dat er minstens 1500 bezoekers nodig waren om de avond renderend te maken.'

Één munt voor heel Europa

TEKST HANS KNOT

Dacht ik altijd dat 2002 het jaar van de introductie van de Euro was en dat men vroegtijdig in Europa was gekomen tot de beslissing in zoveel mogelijk landen een nieuwe, gemeenschappelijke, munteenheid in te voeren. Het blijkt echter in maart 1970 al te zijn voorspeld dat we tot de invoering van één gezamenlijke valuta zouden komen in de toenmalige EEG landen. Dat waren er natuurlijk heel wat minder landen dan het aantal dat in 2002 de eenheid invoerde.

Voorloper van de Euro: de ECU

Op 19 maart 1970 maakte een woordvoerder van een speciale EEG-commissie bekend dat in 1978 een gemeenschappelijke munteenheid zou worden geïntroduceerd en de landen zouden over gaan tot de vorming van een economische en monetaire unie met vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en arbeid.

Ook maakte men destijds bekend dat in de periode tot en met 1971 de EEG-landen tevens allen zouden overgaan tot invoering van de belasting op toegevoegde waarde (BTW) en de accijnzen op invoer- producten zouden gaan coördineren. In de periode 1972 tot en met 1975 zouden vervolgens de ledenlanden beginnen met de opbouw van één enkele valuta.

In de laatste fase was er een Europees reservefonds en een instelling voor de uitvoering van het monetaire beleid in het leven worden geroepen. In die fase zouden de onderlinge koersverschillen tussen de valuta's van de verschillende ledenlanden binnen de gemeenschap worden afgeschaft.

Tevens was het de bedoeling, aldus in die tijd de bekendmaking van de speciale commissie dat de belastinggrenzen zouden komen te vervallen. Liefst meer dan dertig jaar na de eerste officiële bekendmaking werd de Euro een feit en of het een goede beslissing is geweest twijfelen velen.

NVSH
EN RADIO- EN TELEVISIE-ZENDTIJD

tekst: Hans Knot

Toch maar weer eens duiken in de historie van de radio die ons deze keer brengt naar de maand december 1971 waarin menigeen in Nederland nogal geschokt reageerde op de berichtgeving betreffende de NVSH, vooral in zwart gekleed conservatief Nederland. Het was 18 december 1971 toen het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming aangaf een definitieve licentie aan te vragen bij de Nederlandse regering tot het opstarten van radio en televisie-uitzendingen in Nederland binnen het publieke bestel. Men dacht bij deze club meer dan 15.000 leden bijeen te kunnen krijgen die destijds nodig waren voor erkenning als aspirant-omroep. Mocht dit lukken dan kon men rekenen op 3 uur radiozendtijd op de radio en 1 uur aan programmaruimte op de televisie per week.

Ook hoopte men de 100.000 leden, die nodig waren om na een periode van twee jaren als C-omroep in de ether te kunnen blijven. Het bestuur van de NVSH was voorts van mening op basis van haar doelstelling, die 'mondigheid en tolerantie' beoogde, het totale programma te kunnen brengen dat destijds nodig was om als omroep erkend te kunnen worden.

De NVSH heeft destijds haar plannen aangekondigd voor de Raad van State, daar een beroep diende tegen de beslissing van de toen fungerende minister van Cultuur en Maatschappelijk Werk, mej. Klompé, waarbij de omroep in principe haar zendmachtiging als mini-omroep was ontnomen. De NVSH maakte sinds 1 oktober 1971 programma's in afwachting van de beslissing op het beroep.

Landsadvocaat mr. Drooglever Fortuyn stelde nog eens dat krachtens de toenmalige nieuwe omroepwet alleen mini-omroepen werden toegelaten als in hun specifieke programmadoeleinden niet werd voorzien door de reeds bestaande zendgemachtigden. Aangezien de bestaande omroepen zich inmiddels ook hadden ingelaten met specifieke programma's gericht op onderwerpen betreffende seksualiteit, had de NVSH geen recht op een eigen status.

Wat in de jaren zestig door velen nog als een schimmig tijdschrift werd gezien en werd weggestopt onder andere tijdschriften om bezoekers binnen het gezin te vrijwaren van choquerende informatie, werd in de jaren zeventig vrijer geopenbaard. In het nummer van maart 1972 van het blad van de NVSH, Sekstant, was ondermeer te lezen over de plannen voor een c-omroep:

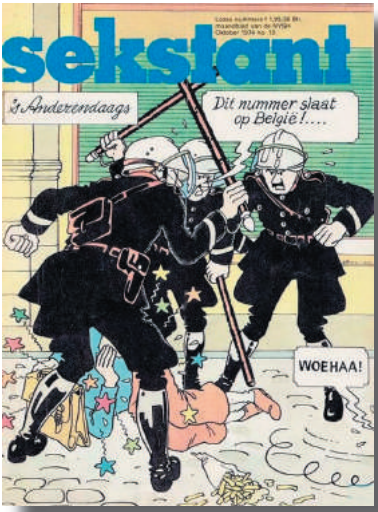

'Zoals ondermeer aangekondigd in het januarinummer van Sekstant, heeft het hoofdbestuur van de NVSH besloten om een eigen omroep op te richten. Wat was daartoe de aanleiding? Waarom wil de NVSH, die immers reeds als mini-omroep over 20 minuten televisiezendtijd en 60 minuten radiozendtijd per twee maanden beschikt, zich nu als echte omroeporganisatie aandienen?'

In het onderstaande ging de heer G. J. Smit, destijds voorzitter van de NVSH, in op dit door de NVSH ondernomen initiatief. 'De minister ging aan al die voorwaarden voorbij en concludeerde dat niet gezegd kan worden dat de uitzendingen van de NVSH voorzien in behoeften waarin niet in voldoende mate wordt voorzien door programma's van andere instellingen die zendtijd hebben verkregen.'

Dit laatste betekende een schok voor de NVSH. Zou men - zoals werd gesuggereerd - werkelijk de positie als voorhoedebeweging hebben verloren en niets meer hebben mee te delen, dat niet reeds door anderen aan de orde werd gesteld? Of zou het eerder zo zijn dat de NVSH destijds een aantal zaken in haar zendtijd aan de orde stelde, die in de ogen van een aantal mensen maar beter niet gezegd zouden kunnen worden?

Hierbij viel bijvoorbeeld te denken aan de televisie-uitzending van de Engelse voorlichtingsfilm 'Growing Up',

Germaine Groenier
[door Beeld en Geluid - Beeld en Geluidwiki - Germaine Groenier, CC BY-SA 3.0 nl, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=10182696]

naar aanleiding waarvan, volgens hardnekkige Haagse geruchten, destijds de toenmalige justitieminister Polak in het kabinet overlegde over het instellen van een strafvervolging. Ook het op een later datum gevoerde geruchtmakende zondagse kort geding draaide om het feit dat een aantal mensen er nogal wat aan gelegen scheen te zijn de NVSH uit de ether te houden.

Slechts een vijftal jaren later bracht de VOO met bepaalde seksueel getinte televisieprogramma's als wel de VPRO van januari 1976 tot juni 1978 met een door Germaine Groenier gepresenteerd drie uur durend programma. Het laatste uur was ingeruimd voor luisteraars die direct met haar konden praten over seksualiteit en relaties. Het seksuur, de seksrubriek, 'Germaine sans gêne' waren de benamingen die het programma in de loop van die tweeënhalf jaar kreeg. Het programma ontlokte woede, kritiek, lof en hilarische momenten bij de vele luisteraars. Het was taboedoorbrekend en ongekend populair.

Grote vraag is echter, hoe in bepaalde bestaande geloofsgemeenschappen men inmiddels de VPRO, in welke hoek men toch toebehoorde, had afgezworen of in hoeverre men stiekem toch, met de handen onder de dekens, naar het radioprogramma van Germaine Groenier luisterde.

advertentie 1963

tekst: Hans Knot

Een staking van 100 jaar geleden

Stakingen zijn al lang niet meer van alledag. Vroeger las je veel meer berichten in de dagbladpers betreffende voorgenomen stakingen en daadwerkelijk uitgevoerde stakingen. Vaak wordt een kantonrechter of rechtbank ingezet, al dan niet met succes, om een staking te voorkomen. Vroeger kon het sneller uit de hand lopen, zoals in de Martinistad Groningen op 5 en 6 februari 1918.

PUBLIKATIE

In een heden gehouden conferentie der militaire en burgerlijke autoriteiten in Groningen is besloten de volgende publikatie te doen aanplakken.

De luitenant-kolonel, belast met 't militaire gezag in de in de staat van beleg verklaarde gemeente Groningen, overwegende, dat binnen deze gemeente verstoring der openbare orde plaats heeft, verbiedt alle samenscholingen van drie of meer personen van welken aard ook, waarschuwt de ingezetenen dat de politie door hem is gemachtigd tot maatregelen van geweld over te gaan, zoo deze noodig blijken voor het bewaren der openbare orde of tot handhaving van bovenstaand verbod.

De luitenant-kolonel
TERMAAT.

Het stuk is mede ondertekend door de burgemeester.

Er was een algemene staking onder de arbeiders in Groningen afgekondigd, met als gevolg enorme rellen in de Groninger binnenstad. Het 'Revolutionair Socialistisch Comité' drong er bij de arbeiders, die waren aangesloten bij de Groninger Bestuurdersbond (de vertegenwoordiging van 23 vakorganisaties met 2800 leden), er op aan te staken evenals een aantal eisen te stellen:

Zo werd een direct uitvoerverbod van alle levensmiddelen geëist, volle lonen voor werklozen gevraagd en verlaging van de gasprijs. Vervolgens werd het dinsdagmorgen 5 februari en raakte in Groningen de zaak aan het rollen. Politiecharges werden uitgevoerd, er werd geschoten en er vielen harde klappen. Het Nieuwsblad van het Noorden schreef er dezelfde dag in de avondkrant ondermeer het volgende over: 'Hedenmorgen zijn de arbeiders aangesloten bij de groepen, welke de werkstaking hebben geproclameerd, niet aan het werk gegaan. Ze gingen in groepen bij de verschillende bedrijven langs om de nog werkende arbeiders over te halen zich bij hen aan te sluiten, wat hun op verschillende plaatsen lukte.'

Het was natuurlijk een totaal andere tijd, het transport gebeurde via scheepvaart, buurtvaart en de paard en wagen. Het gehele transportbedrijf lag stil en volgens de berichtgeving was er destijds geen korrewagen op straat te bekennen en ook de kades in de binnenstad lagen vol goederen. Ook werden er door de stakers af en toe trams aangehouden en omsingeld met de bedoeling de conducteurs en wagenbestuurders te bewegen de wagens te laten staan.

Uitzonderingen waren er ook want niet alle aangesloten vakbondsleden werden gedwongen mee te staken. Zo was er een aangesloten koetsier, die vergunning vroeg een dode te mogen begraven. Op de Veemarkt was het ook helemaal mis in februari 1918. De stakers stonden niet toe dat de drijvers de dieren vervoerden, zodat de kooplieden zelf de koeien bij de horens dienden te nemen.

Omstreeks half twee in de middag van 5 februari 1918 was het zeer rumoerig op de Rademarkt, welke een honderdtal meters gelegen was vanaf het Veemarktterrein. Stakers poogden te verhinderen dat wagens van de stadsreiniging uitreden. Vijf agenten waren er aanwezig en volgens de krant kreeg een van de agenten een schop, terwijl een burger aan het hoofd werd verwond. Er werd om versterking van een politie-eenheid gevraagd.

Een inspecteur van politie, naar wie ook met stenen door één van de stakers was geworpen en die ook een trap tegen de benen ontving, loste een schot in de lucht. Een der agenten werd met een mes in de rechterarm gestoken. Een burger werd aan het hoofd gewond. Uit de menigte werd vervolgens herhaaldelijk met stenen gegooid. De aanwezige journalist meldde verder dat niet veel later de bereden marechaussees, die de politie hielpen de menigte uiteen te drijven.

Niet veel later kwam uit de St. Jansstraat een groot aantal demonstranten. Ze hadden gepoogd het personeel van de gasfabriek aan de Bloemstraat en ook die van een van de suikerfabrieken tot staking over te halen, wat niet was gelukt. De groep trok naar wat toen nog de 'Groote Markt' werd genoemd. Daar werd de menigte door een sterke politiemacht met 'den blanken sabel en den gummistok' uit elkaar geslagen. De demonstranten werden achtervolgd in verschillende richtingen, de meesten vluchtten de Heerestraat in.

Vervolgens verplaatste de herrie zich, volgens het verslag, naar het Zuiderdiep. Vlak bij de Heerestraat werden twee wagens van de reinigingsdienst door stakers van de wielen ontdaan. Weer voerden politie en marechaussee charges uit, waarbij gevoelige klappen vielen. Zo stond er verder te lezen: 'Een vrouw geraakte onder den voet en gilde hevig. Ze kon echter spoedig uit haar benarde positie wegkomen. Een politieagent kwam te vallen en kreeg een gevoeligen schop. Bij de Haddingestraat was een agent genoodzaakt zijn revolver te trekken en te schieten.'

In de krant van de daarop volgende woensdag, 6 februari 1918, was er meer te lezen over de ongeregeldheden. Andermaal werden die dag in de binnenstad en daarbuiten politiecharges uitgevoerd en werden arbeiders opgestookt mee te staken en zelfs verhinderd aan het werk te gaan. Het Nieuwsblad van het Noorden

Gasfabriek Groningen circa 1918
foto: SERC

die dag: 'Weer werden er baldadigheden uitgehaald. In de Steentilstraat werden vijf winkelruiten vernield en in de Selwerderstraat werd een as-wagen in de gracht geworpen.'

Met as-wagens werd door de gemeentereiniging in die tijd rondgegaan om kachel-as te verzamelen dat deels weer werd ingezet bij gladheid op de weg. Ook die dag vielen er andermaal gewonden. In de stad werd een bekendmaking verspreid waarin de bij het Revolutionair Socialistisch Comité aangesloten organisaties meedeelden, dat zij besloten hadden de staking op te heffen. In de avonduren van 6 februari 1918 werd het dan ook weer rustig in de binnenstad. Maar ook was er al door het gemeentebestuur in overleg met de politie een tijdelijke staat van beleg afgekondigd.

Uiteraard was men 'van hogerhand' blij dat de politie massaal had ingegrepen om de stakingen niet geheel uit de hand te laten lopen. Het Nieuwsblad meldde verder dat de commissaris van politie de politieagenten in het politiebureau had toegesproken en hun dank had gebracht voor 'den moeilijken arbeid in de afgeloopen dagen'. Aan iedere agent werd, in opdracht van het gemeentebestuur, een gratificatie aangeboden en wel voor de vele overuren die er waren gedraaid.

Shell penningen 1971

Tekst: Hans Knot

Soms kom je weer de gekste dingen tegen die je herinneren aan de tijd van toen. Dit keer gaat het om een actie van de Shell waarbij je, mits je aan de pomp benzine kocht, penningen kon krijgen van populaire voetballers, 20 in totaal.

Het was de tijd dat GVAV nog in het Groninger Oosterpark speelde en de serie kwam begin 1971 uit. Wanneer je alles compleet had kreeg je een Top 20. De enige speler van GVAV, datzelfde jaar werd de naam veranderd in FC Groningen, in deze serie was Tonny van Leeuwen.

Een viertal toen bekende sportjournalisten, waaronder Joop Niezen en Herman Kuiphof, hadden voor de Shell de samenstelling verzorgd. Wie heeft ze ook verzameld?

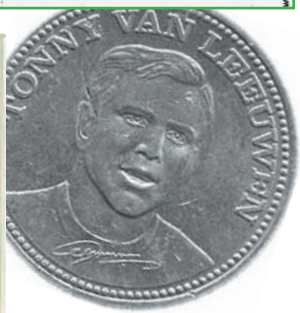

EGAM: Egalite, beter is er niet !

tekst: Hans Knot

foto: De EGAM fabriek in 1953

Recentelijk zat ik wat oude foto's te scannen, waaronder een foto van mijn oudste zus die bij de waswringer stond om mee te kunnen helpen bij de was. Mijn ouders hadden een kapsalon en de vele scheerklanten zorgden voor een behoorlijke dagelijkse was. Het was in de tijd dat er nog geen elektrische wasmachine intrede had gedaan binnen het gezin en de was of op de waslijn of op een houten wasrek te drogen hing.

Enorm veel veranderingen zouden in de daarop volgende halve eeuw hun intrede doen. In gedachten zag ik de allereerste wascombinatie weer voor mijn ogen. Aan de ene kant een wastrommel en aan de andere kant een ingebouwde centrifuge. Castella waspoeder, waarbij je kopjes kon uitknippen en kon sparen voor allerlei huishoudelijke zaken gericht op de was, bijvoorbeeld een luxe handdoekenset.

Het was dus ook de tijd dat er volop gespaard werd voor allerlei acties die door de kruidenier, de slager, de bakker en ga zo maar door, werden aangeboden. Wie herinnert zich niet de Zilverzegels? Gedachten gingen ook naar veranderingen die plaats vonden wat betreft het ophangen van de was. In de ruime keuken verscheen op dagen dat het slecht weer was het Tomado wasrek, opgehangen aan een deur. Ze waren ook leverbaar in grotere vormen.

Tomado stond voor 'Van der Togt's Massa Artikelen Dordrecht en was een onderneming die groots stond aangeschreven in vooral de naoorlogse periode. Vanaf 1923 tot en met 1982 was men actief met tal van artikelen. Drie jaar geleden kwam er een herinneringsboek uit over deze onderneming en ik had de eer een algemene recensie te mogen schrijven voor de uitgeverij.
http://www.hansknot.com/features/de%20verzamelende%20huisvrouw.pdf

Maar er was ook een soortgelijke, maar kleinschaliger, onderneming actief in Groningen en later ook in Roden. Het ging om de N.V. EGAM Metaalwerkenfabriek. Vooral met de slogan 'Egalite beter is er niet!' probeerde men aan de weg te timmeren.

De Eerste Groninger Apparaten- en Metaalwarenfabriek (EGAM) werd in 1921 opgericht te Groningen en in 1956 werd een nieuwe fabriek te Roden gebouwd, waar huishoudelijke artikelen van het merk 'Egalité' en elektrische kachels van het merk 'Clarus' werden vervaardigd.

Met '100% gemak voor de huisvrouw' werd vervolgens volop geadverteerd in damesbladen uit die tijd als Libelle, Romance en Beatrijs. Op een bepaald moment werd de fabriek in Groningen gesloten. Het was 1963 en vanaf dat moment werd de gehele productie van EGAM in Roden geconcentreerd. Het bedrijf werd in 1966 door Brabantia, ook niet de kleinste, overgenomen. Het productie-assortiment werd uitgebreid met gieters en brievenbussen, terwijl het zich vanaf 1996 specialiseerde in droogmolens, waarvan er in hoogtijdagen 250.000 per jaar werden vervaardigd. Wie heeft er geen exemplaar in zijn achtertuin gehad? Vervolgens werd het bedrijf ook volledig geïntegreerd in Brabantia en verdween de naam EGAM.

De naam op het pand in Roden werd aangepast en zou het daar negen jaar lang nog volhouden. In 2005 viel ook het doek voor Brabantia Roden, omdat de productie overgebracht werd naar Valkenswaard. EGAM was van herkomst een katholieke onderneming. In de jaren vijftig en zestig telde de geloofsafkomst heel belangrijk mee voor wie bij je zaken wenste te doen. Vanaf ongeveer 1959 tot 1968 werd iedere zondag de heilige mis opgedragen bij de EGAM, het eerste jaar in de kantine, daarna in een gehuurde industrieloods. Er was in Roden namelijk in die jaren nog geen katholiek kerkgebouw. Met behulp van een paar tafels werd een provisorisch altaar gebouwd, en een kruisbeeld werd opgehangen, waarna de 'kerk' gebruiksklaar was.

Brabantia heeft vele huishoudens, gelijk aan Tomado, deels gevuld met allerlei gebruiksvoorwerpen. Voor mij blijft de vraag welk Groninger gezin nog een product van EGAM koestert.

Bronnen: archief Freewave Nostalgie, Wikipedia, Beatrijs december 1957

Groningen van toen:

de garages

Tekst en foto: Hans Knot

Waar is de tijd gebleven dat er tal van garages, vaak familiebedrijven, in allerlei straten van de binnenstad en buitenwijken waren gevestigd. Je hoefde niet naar een groot industrieterrein behalve als je in de jaren zeventig een Sovjet auto als een Lada wenste te kopen. De Gremi garage uit de Oude Ebbingestraat was namelijk verhuisd naar een industrieterrein. Je ging gewoon in de buurt een auto bekijken of je nam bijvoorbeeld de fiets en ging naar de Oosterstraat, hoek Kattendiep, om bij de Century garage een nieuw model van de Volkswagen te bekijken. Zo waren er dus veel meer garages zoals op het Damsterdiep, Oosterhamrikkade, Kapteijnlaan, Nieuwe Kijk in 't Jatstraat en ga zo maar door. Zeer recentelijk was er te zien dat een voormalig autoboxencomplex, behorende bij een voormalige garage aan de Eyssoniusstraat zal worden afgebroken en op de bestaande fundamenten nieuwbouw zal worden gepleegd voor ondermeer jongerenhuisvesting.

c Het gaat om twee samengevoegde panden waarin jaren geleden de filialen van de EDAH en Fred van der Werf waren gevestigd, evenals een zelfstandige slagerij. De eerder zelfbedieningen, die in de loop der tijd werden omgebouwd tot supermarkt, zijn al lang van de markt verdwenen of opgeslokt door andere marktgenoten. Wat velen zich niet meer zullen herinneren dat in een deel van het pand vroeger, en dan heb ik het over tot zeker de jaren zeventig van de vorige eeuw, een garagebedrijf zich op die plek bevond. Vooral Amerikaanse auto's, maar men was ook dealer van de Vauxhall. Waar nu aan de Korrewegkant een grote advertentie voor de Chinese groothandel is te vinden, een heel grote glazen ruit bedekkend, was vroeger de inkijk tot de showroom.

Wonende aan de Korreweg 105 werd dagelijks, tijdens mijn middelbare schooltijd, vier maal de wandeling naar en van de Violenstraat gemaakt, alwaar zich de Cort van der Linden MULO – later ULO – was gevestigd. Je kwam dan ook langs het pand van de garage Van Eerden, die het huisnummer 51 had. Eens per jaar kwamen de diverse automerken met de nieuwe folders uit. En je kunt rustig stellen dat dit zeer glossy folders waren die in principe alleen bestemd waren om uit te geven aan potentiële kopers. Bij de meeste garages, als je aanklopte als middelbare scholier, stond je snel weer buiten de poort met een simpel foldertje, vaak niet meer dan twee pagina's, van het automerk dat men als dealer vertegenwoordigde.

Edoch lopende langs het pand van nummer 51 keek je automatisch die prachtige showroom in waar tal van glimmende paradepaardjes stonden opgesteld en de poort van de garage stond altijd open en gaf de

gelegenheid de geur van olie en benzine op te snuiven en waarbij vrij gemakkelijk de gedachte werd opgeroepen ook wel een glimmende bolide te willen hebben. Ja, waar droomde een middelbare scholier destijds wel niet over. Misschien is daar mijn liefde voor oldtimers wel vandaan gekomen. Stiekem kan ik vertellen dat ik toch wel ieder jaar een glossy bij de vriendelijke mensen van garage Van Eerden scoorde. Vele decennia later hoorde ik van een collega dat hij ook bij dezelfde garage de folders haalde en dat hij er zelfs nog het een en ander van in het bezit heeft.

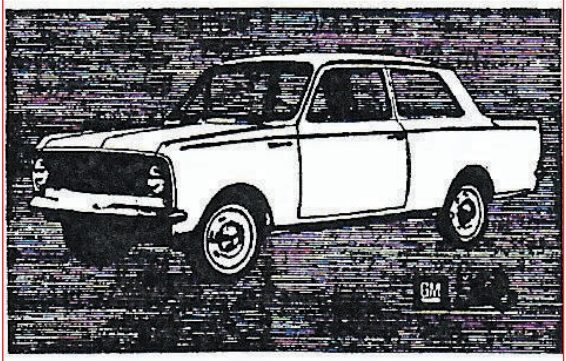

Dit is een uitdaging

aan u die aan een nieuwe auto toe bent!

In de kleine middenklasse kunt u heel wat auto's kopen. Maar onder al die auto's is de *VIVA* de meest grootse. Want noemt u het niet gróóts wat de VIVA allemaal laat zien? Het is een rallye-auto met salon-comfort. Zit lekker, stuurt licht, draait kort. Rijdt snel, schakelt fel (pookje!) en veert fantastisch. Onderhoud? Kost weinig tijd en geld. Olie verversen om de 5000 km, doorsmeren pas na 50.000 km. En poetsen is er praktisch niet meer bij (alleen wassen) - dank zij de unieke Acrylic-lak.

Wilt u bewijzen in plaats van woorden? Groot gelijk. U belt maar voor een forse proefrit. Dit is namelijk een uitdaging aan ieder die denkt dat alle auto's zo ongeveer hetzelfde zijn!

entworpen voor kenners door *General Motors*

VAUXHALL | **Viva**

GARAGE A. VAN EERDEN

KORREWEG 51, GRONINGEN

TELEFOON 28416

Tevens ruime sortering originele onderdelen

Afstemmen op 1979

tekst: Hans Knot

Gebouw BRT-RTB Reyerslaan Brussel

In deze historische radiocolumn wil ik je mee terugnemen naar het begin van 1979 door een paar onderwerpen, waar ik destijds over schreef, weer naar voren te halen. Allereerst was er in de tijd vaak ophef over de mate waarop sommige omroepverenigingen te pas en te onpas reclame voor eigen huisje maakten. Vreemd genoeg reageerden de gezamenlijke omroepen zelf over de vele negatieve publicaties over misbruik van zendtijd. Men kwam met het voorstel gezamenlijk een arbitragecommissie in het leven te willen roepen die diende te oordelen over het karakter en de tijdsduur van de reclame die de omroepen voor zichzelf zouden mogen maken.

In een verklaring, die eind januari 1979 werd uitgegeven, werd duidelijk gesteld dat aan de hand van de gezamenlijk overeen te komen normen en criteria de in te stellen commissie snel na een overtreding uitspraken zou dienen te doen. Men dacht daarbij vooral aan waarschuwingen, oplopend tot boetes of andere straffen. De plannen werden vervolgens officieel voorgelegd aan de minister voor Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk, het departement waaronder radio en televisie destijds vielen.

De commissie kwam er onder voorzitterschap van secretaris penningmeester J. Hulder van de VARA en vrij snel bleek dat zowel het opleggen van een geldboete als het ontnemen van zendtijd belangrijke punten van overleg dienden te zijn. Bij boetes dacht men dat het alleen nut zou kunnen hebben wanneer het bij overtredingen om duizenden guldens zou gaan, forse bedragen voor die tijd.

Een andere mogelijkheid was dat de arbitragecommissie na een overtreding zou bepalen dat de omroep, die in de fout was gegaan, in een bepaalde periode geen reclame voor eigen huisje

mocht uitzenden. Een dergelijke straf vond de commissie ingrijpender dan een geldboete, omdat dan een reclamecampagne diende te worden onderbroken. Bij geldboetes zouden de rijkere omroepen bovendien bewust risico's kunnen nemen.

De arbitragecommissie kreeg ook als taak de klachten van particulieren, die zich hadden geërgerd aan de omroepreclame, in behandeling te nemen. De regeling werd goedgekeurd en kwam er na ruim 2 jaar overleg, ontstaan als een reactie op de reclamebeschikking van augustus 1976 van het ministerie van CRM.

Maar er was meer gaande in de eerste periode van 1979. Zo kwamen er verontrustende berichten uit Brussel. Op vrijdagavond 12 januari werd de BRT-RTB aan de Reyerslaan via een anoniem telefoontje bericht dat er een bom was geplaatst in het gebouw. De Rijkswacht en ook de eigen veiligheidsdiensten gingen op zoek maar vonden uiteindelijk echter niets. Wel werd een brand opgemerkt, die verscheidende containers had aangetast. De vlammen werden echter snel gedoofd. De volgende dag werd bekend dat het anonieme telefoontje werd gevoerd vanuit het BRT-gebouw zelf. Op zich betekende dit niet dat het om een medewerker van de omroep zou gaan. De onbekende persoon sprak Frans. De brand aan de Reyerslaan werd erg verdacht gevonden. Men was er bijna zeker van dat er kwaad opzet mee gemoeid was. In de daaraan voorafgaande weken had het al tien keer eerder gebrand op de terreinen van de BRT en de RTB, destijds verantwoordelijk voor radio- en televisie-uitzendingen in respectievelijk het Vlaams en het Frans.

De studio van Radio Citta Fitura na de aanslag

Aanslagen zijn van alle tijden. Zo ook in 1979 toen honderden luisteraars in Rome op 9 januari via de radio getuige waren van een terroristische aanslag. Midden in een uitzending van Radio Citta Futura (stad van de toekomst) hoorden zij een der omroepsters om hulp roepen en tevens een verzoek om niet te schieten. Direct daarop was een zware ontploffing te horen en werd het totaal stil op het radiostation. De luisteraars alarmeerden direct de politie en brandweer. Toen die ter plekke verschenen vonden zij vijf omroepsters van een vrouwenprogramma gewond op straat en de radiostudio totaal verwoest door brandbommen.

Radio Citta Futura was een links gericht radiostation en in die tijd was er een golf van aanslagen over en weer van rechtse en linkse terreurorganisaties in Italië en stond deze aanslag niet op zichzelf.

Worden de laatste jaren meer en meer middengolfstations uit de ether gehaald omdat er volgens beleidsmedewerkers geen toekomst meer is voor deze vorm van radio, dan was het in 1979 nog wel even totaal anders. Ik wist destijds te melden over een groots opgezet plan in de Verenigde Staten. Een vertegenwoordiger van de Federale Communicatie Commissie, de FCC diende tijdens de conferentie voor golflengte verdeling in

Genève een voorstel in waarbij ruimte diende te komen voor ongeveer 700 nieuwe middengolfstations in Amerika.

The National Radio Broadcast Ass., een overkoepelend orgaan van alle radiostations, was echter finaal tegen. Hun toenmalige president, Jim Gabbert die eigenaar was van KI0I FM in San Francisco, zei destijds ondermeer dat er in de meeste delen van Amerika al te veel radiostations waren. De FCC kwam ook met het voorstel de middengolf uitbreiden van 1600 naar 1800 kHz. De NRBA zag niet in dat er meer stations opgericht dienden te worden daar dit het geheel zou gaan verzieken. Als voorbeeld kwam men met Hawaï dat destijds al 31 radiostations had.

Ook haalde een vertegenwoordiger van de NRBA aan dat er nog een groot ander commercieel probleem bij zou komen namelijk dat alle radio's in de VS op de middengolf slechts een bereik hadden tot de 1600 kHz en dat dezen dus allen dienden vervangen te worden.

Een luisteronderzoek dat in januari 1979 verscheen gaf aan dat op de donderdagen het meest naar de radio werd geluisterd. Destijds stond het radiotoestel in ruim 3 miljoen gezinnen aan. Op Hilversum 3 zond de TROS uit, op Hilversum 2 de AVRO en op Hilversum 1 de NCRV. Op de vrijdagen werd gemiddeld door 2,9 miljoen mensen geluisterd, op dinsdagen door 2,8 miljoen gezinnen en op woensdag door 2,7 miljoen. Op de zaterdagen ging het aantal flink naar beneden en kwam het aantal van 2,3 miljoen gezinnen tevoorschijn. Een dieptepunt was bestemd voor het radiogebruik op de zondagen met 1,9 miljoen gezinnen waar de radio aanstond. Cijfers die heden ten dage zeker niet meer worden gehaald.

Boven: een advertentie uit 1979 voor Raider, die we thans kennen als Twix. Hiernaast een cover van de Troskompas van 17 februari 1979

Eetpiraten in spé

tekst:
Hans Knot

Je leest het met regelmaat in de kranten dat er weer een of andere persoon zich lekker het buikje rond eet en als het op betalen aankomt geen geld bij zich heeft. Even een vervangende afwas is er niet maar wel de politie, die verbaliseerd en de tevreden eter weer heen stuurt. Pas wanneer het meerdere malen voorkomt met betrekking tot dezelfde persoon dan wordt de rechter ingeschakeld. Maar onderstaande ging nog vele stappen verder en gebeurde in de maand maart 1970 toen, dankzij de intuïtie van mevrouw Strietman, directrice van restaurant 't Zwaantje in Soesterberg, en het argeloze optreden van twee hoofdagenten van politie, twee mannen konden worden gearresteerd.

Het ging om de 38-jarige, zich als manager uitgevende, T. J. A. L. en de 40-jarige taxichauffeur G. L., beiden uit afkomstig uit Hilversum. Ze werden na arrestatie ingesloten in het politiebureau van Soest, omdat ze ondermeer verdacht werden van oplichting en valsheid in geschrifte.

De manager en zijn chauffeur kwamen het restaurant omstreeks één uur op een middag binnen. L. stelde zich voor als jonkheer J. P. C. van K. uit Wassenaar. Hij was naar het restaurant gekomen om voor Tweede Paasdag 1970 een diner te bestellen voor ongeveer 30 personen, onder wie prins Claus en mr. Pieter van Vollenhoven.

Voordat er een definitieve afspraak gemaakt zou worden, wilden de 'jonkheer' en zijn chauffeur eerst een uitgebreide lunch gebruiken. De directrice van 't Zwaantje vertrouwde de zaak niet. Ze waarschuwde de politie. Even later namen twee politiemannen in burger onopvallend plaats aan een tafeltje tegenover de twee lunchende gasten.

Om half drie maakten de pseudojonkheer en zijn chauffeur aanstalten om te vertrekken, maar eerst zonderde de Hilversummer zich af met de chef om het diner voor Tweede Paasdag te regelen. Hij zou dan tegelijk de rekening van de lunch ter waarde van f. 50,- betalen waarvoor hij alvast een bon tekende. Buiten werden de beide mannen op het moment dat ze in een zwarte Mercedes wilden stappen, aangehouden door twee politiemannen, die op de parkeerplaats hadden gepost. De pseudo-jonkheer werd verzocht zich te legitimeren. Hij liet een Duits paspoort zien ten name van P. J. A. Schubert.

Het was de politie duidelijk dat er in het paspoort, voorzien van de foto van L. zelf, geknoeid was. Hij en zijn chauffeur werden mee naar het bureau genomen. Daar bekende L., dat het paspoort van zijn 19-jarige homoseksuele Duitse vriend Schubert was. Deze heeft hij echter een hele tijd niet meer gezien. Vermoed werd dat deze zich in Amsterdam schuil hield want Schubert werd, zo kwam snel aan het licht, door Interpol gezocht. Wat het diner betreft, verklaarde L., dat hij dit had willen bestellen als represaille voor het feit, dat de echte jonkheer hem 20.000 gulden schuldig zou zijn. Eet smakelijk de volgende keer.

Vroege sport-herinneringen

tekst: Hans Knot

Het verzamelen van data was voor mijzelf al op jonge leeftijd iets wat gewoon gebeurde. Het was vooral gericht, hoe kan het ook anders, op radio maar ook op sport. Het was de tijd van voor 'Langs de Lijn'. Nederland had destijds niet alleen Eredivisie en Eerste Divisie Voetbal maar ook Tweede Divisievoetbal. Wonende in een middelgrote stad als Groningen betekende dat ook dat er meerdere clubs vertegenwoordigd waren in de diverse divisies van het Betaalde voetbal. GVAV, Oosterparkers, Velocitas en Be Quick kwamen alle vier uit de Martinistad.

Zoals al gesteld was er nog geen 'Langs de Lijn', een programma dat in 1967 voor het eerst op de radio was te beluisteren, en dus dienden we het te doen met hier en daar een sportprogramma van korte uitzendduur van een aantal omroepen. In Groningen was het mogelijk de voetbaluitslagen via de RONO, de Regionale Omroep Noord binnen te halen of op de fiets te klimmen om de schoolborden, die stonden opgesteld in de etalage van het gebouw waar het Nieuwsblad van het Noorden was gevestigd, te bekijken.

De sportredactie verzamelde van de diverse velden in het betaald voetbal en de hogere amateurklassen de uitslagen, die met een krijtje werden ingevuld op de borden. Soms diende je langer te wachten omdat men geen verbinding met sommige clubs kon krijgen. Het was de tijd van de bakelieten telefoon en telefoonnummers in een middelgrote stad bestonden maar uit 5 cijfers. Maar het wachten werd beloond als een van de Groninger ploegen weer succesvol was geweest.

In maart 1967 was er in het Nieuwsblad van het Noorden het voor velen verrassende bericht te vinden waarin werd vermeld dat zeer binnenkort – na twintig jaar van trouwe dienst – de RONO niet meer het bekende 'Henk Oostinga geluid' zou brengen. Hij was namelijk toe aan rust in het weekend. De werkzaamheden van de RONO en de omroepen gebeurden als vrijwilliger maar daarnaast had hij ook nog een zware taak als broodwinner. Hij was namelijk leraar aan het Gyot Doveninstituut in Groningen.

Wel wist een journalist van het Nieuwsblad op te tekenen dat het omroepwerk hem niet te veel was maar dat het meer de zondag was die steeds maar weer gevuld werd met achter de sport aan te zitten.

Het was helemaal niet de bedoeling dat Oostinga bij de RONO zou weggaan, zoals velen dachten. Maar hij had voor minder vastigheid gepleit waardoor hij op bepaalde zondagen ook eens vrij kon zijn. In een interview stelde hij destijds: "Ik wil wat vrije tijd voor mezelf hebben, want wil je een regionaal sportprogramma redelijk brengen, dan moet je je contacten over het hele uitzendgebied aanhouden. En dat loopt voor de RONO van de Achterhoek tot aan Harlingen. Ach, en dat gaat niet meer, vooral omdat ik het met de slechthorenden ook steeds drukker krijg. En dat is tenslotte m'n officiële werk. En dat mag er in geen geval schade van hebben."

REGIONALE OMROEP NOORD EN OOST
PRINSENHOF MARTINIKERKHOF 23
GRONINGEN

Destijds meldde Oostinga wel dat hij de werkzaamheden voor de regionale omroep nog steeds boeiend vond. Dat hij aangaf het rustiger aan te doen had ook niets te maken met de vlak daarvoor aangekondigde komst van Eef Brouwers. De latere directeur- generaal van de Rijksvoorlichtingsdienst en ook bekend van NOS Journaal, bleek namelijk benoemd te zijn tot chef-redacteur van de RONO. En dat was volgens Oostinga met volledige instemming van hem.

Het was in oktober 1948 dat Henk Oostinga aan zijn sportjournalistieke loopbaan begon, nadat hij als speler van GVAV, de voorganger van FC Groningen, in een interview met de RONO in contact was gekomen. Zijn stem, die later tot de inboedel van elk huis in de regio Noord en Oost zou gaan behoren, kwam toen voor het eerst in de RONO-microfoon en sindsdien was Henk Oostinga niet te houden. Oostinga destijds in het Nieuwsblad van het Noorden: "Mijn voordeel was, dat ik zelf in de sport had gezeten. Want iemand kan volgens mij nog zo'n goede sportjournalist zijn, maar als hij zelf geen sportman is geweest zal hij bij de mensen niet zo veel gezag hebben. Toch heb ik nooit fulltime in de sportrubriek gewild. Weet je, en nu ga ik misschien op lange tenen trappen, ik vind alleen-sport wat te eenzijdig. Het is enorm mooi, maar er moet nog iets bijkomen. Daarom ben ik nog steeds gek op het RONO-sportwerk, maar de slechthorenden blijven voor mij de hoofdzaak".

Regionale Omroep Noord Golfl. 188 m.
ZATERDAG 18 AUGUSTUS 1956

19.30—19.45 Noordelijk weerbericht van het KNMI in De Bilt. Biologisch kwartier. Met Fop I. Brouwer bezoeken wij Gaasterland. 19.45—20.— Noordelijk weekoverzicht.

ZONDAG 19 AUGUSTUS 1956

18.30—18.55 Kees Korenhof, piano speelt werken van Haydn, Granados en Albeniz. 18.55—19.20 Noordelijk weerbericht van het KNMI in De Bilt. Sportuitslagen en commentaar op de belangrijkste sportgebeurtenissen door Henk Oostinga.

En hoe komt het eigenlijk dat ik terugblik op Henk Oostinga? Ik haalde al in het begin aan dat ik altijd bezig ben geweest met het verzamelen van data. Gegevens die ooit weer eens gebruikt konden worden en zo schreef ik in die tijd de uitslagen betaald voetbal in een schriftje op en deed ik in de avond, in bed, net of ik de man achter de microfoon was en deed het nog eens dunnetjes over wat ik eerder die zondag via de RONO en Hilversum had gehoord. Let wel eind jaren vijftig. Zouden daar dan ooit de kriebels voor het radiomaken zijn begonnen?

Jeugdsociëteiten in de jaren zestig

tekst: Hans Knot

Een deel van de Groninger jeugd had zich in de jaren zestig van de vorige eeuw, al dan niet positief, uitgeleefd in uitgaanscentrum het Krotje gelegen aan de westelijke rand van 'Helpman' en de nieuwe wijk 'de Wijert' en wel aan de Helperwestsingel. Ook werd de binnenstad wel aangedaan voor een bezoekje aan 'Tour '66' in de Gelkingestraat en/of het Soosje aan de Kruitlaan.

De stichting Centrum te Groningen beheerde deze drie centra en op 15 maart 1967 kwam het bericht in de lokale en regionale pers dat er wel eens snel een eind kon komen aan de activiteiten daar de Stichting Centrum op het punt van failliet gaan stond. De leiding had al besloten als gevolg van de precaire situatie alle drie jeugdsociëteiten in de stad Groningen te sluiten.

In de berichtgeving werd melding gemaakt van een totale schuld van meer dan tachtigduizend gulden. In de middag van 15 maart 1967 had er nog een laatste gesprek plaats gevonden tussen bestuursleden van de Stichting, wethouder W. Hendriks en een vertegenwoordiger vanuit Den Haag. De basis voor de grote schuldenpost van de Stichting werd gelegd in januari 1966.

Het Krotje

Toen huurden de algemeen directeur van de Stichting, Tony Veuger en zijn broer Bé, die als economisch directeur optrad, een kelder aan de Tuinstraat. Hierin wilden ze een jeugdbar beginnen om weerstand te bieden aan de concurrentie van de net opgerichte jeugdsocieteiten 'Daddle Doofy', 'High Society Club' en 'Société Artistique'.

Deze drie toenmalige nieuwelingen troffen vooral de bestaande sociëteit 't Krotje aan de Helperwestsingel, die eigendom was van de Stichting en waar per avond soms 800 tieners kwamen. Maar door de nieuwe clubs liep de belangstelling voor het oude Krotje snel terug.

Toen de heren Veuger voor bijna vijfduizend gulden aan de kelder verbouwd hadden, werd hun echter op grond van de Hinderwet verboden deze ruimte te betrekken.

De Stichting had toen net het pand in de Gelkingestraat in huur verworven, waarin tot dan toe een bloemenprikkersfabriek was gevestigd. Dit gebouw, dat aan huur vijfhonderd gulden per maand diende op te brengen, was oorspronkelijk bestemd voor de culturele en artistieke doeleinden van de Stichting die jeugdactiviteiten wenste te stimuleren.

Tour '66

Maar omdat het kelderplan was mislukt openden de heren Veuger op 1 mei 1966 hun 'Tour '66' in het Gelkingestraatpand. De verbouwingen en inrichting zouden toen bijna 40.000 gulden hebben gekost. Het liep in het begin storm in Tour '66, waarin men vanaf 's middags twaalf uur terecht kon om te dansen en te ontspannen. Er werden echter meer frisdranken gedronken dan er geld geind werd en dit was ook in het Soosje en het Krotje het geval.

Verder zou een indrukwekkend aantal kruimeldiefstallen er toe hebben bijgedragen dat de schuld een 120.000 gulden bedragen zou hebben. De gemeente Groningen gaf toen 'n subsidie van 15.000 gulden, het Rijk sprong voor eenzelfde bedrag bij en een frisdrankenfabriek gaf nog een injectie van 8000 gulden. Hierdoor werd de schuld op ruim 80.000 gulden terug gebracht, en deze zou in maart 1967 nog hetzelfde zijn geweest.

Het dagelijks bestuur van de Stichting werd gevormd door dominee J. Matzer van Bloois, ir. B. F. Dijkstra uit Haren en de heer W. Rottinghuis. Het was dit drietal dat besloot de sociëteiten te sluiten.

Op 15 maart was met een verhuiswagen de inboedel uit de panden van Tour '66 en de frisdrankenbar Walther reeds weggehaald. Die dag, zo werd bekend gemaakt, zou er nog driftig overleg worden gepleegd door het bestuur over de vraag of men zelf zou overgaan tot het aanvragen van een faillissement. Duidelijk was dat de tieners in de Martinistad Groningen toch naar andere vormen van uitgaan dienden te zoeken.

Op 16 maart werd bekend gemaakt dat de gebroeders Veuger niet langer aan de Stichting Centrum verbonden waren. Het Stichtingsbestuur verklaarde die dag geen commentaar te kunnen geven, maar kwam desondanks later de dag met een verklaring.

"Tot leedwezen zijn we genoodzaakt onze activiteiten te staken. De jeugdgelegenheden 't Soosje, Tour '66 en Walter's Frisdrankenbar zijn inmiddels gesloten in afwachting van de liquidatie van de zaken. De ontwikkeling die zich

in de afgelopen maanden met betrekking tot de exploitatie van de jeugdgelegenheden heeft voltrokken, maakt een voortzetting daarvan onmogelijk."

De oorzaken dienden volgens de woordvoerder vooral gezocht worden te bij interne moeilijkheden, die voortkwamen uit de aard en de houding van de groep jeugd op wie zich de arbeid van de Stichting richtte. Het stichtingsbestuur was voorts tot de conclusie gekomen als particulieren onvoldoende garanties te kunnen geven met betrekking tot de in de etablissementen omgaande en aanwezige goederen en gelden.

Het bestuur van de Stichting Centrum was enkele jaren eerder tot oprichting overgegaan om leefruimte te verschaffen aan de 'ongrijpbare' jeugd. Desgevraagd stelde men, ondanks de financiële problemen, toch nog te geloven dat positieve en creatieve elementen wel degelijk, zij het latent, in deze jonge mensen aanwezig waren, die met toewijding én werkelijkheidszin tot ontwikkeling zou kunnen worden gebracht."

Maar de sociëteiten hadden ook aantrekkingskracht op groepen jongeren die men er liever niet had gezien. De woordvoerder van de Stichting destijds: "Helaas echter vindt degene die zich deze jeugd aantrekt niet een homogeen gezelschap tegenover zich, maar een in zichzelf verdeelde groep waarin op eigenlijk elk ogenblik ongewenste stromingen de overhand kunnen krijgen. Het bestuur moet met spijt erkennen op basis van vrijetijdswerk de gecompliceerde en voortdurend wisselende situatie, die met name is ontstaan na de opening van Tour '66, niet in de hand te kunnen houden. Daarom moet, aldus het bestuur met zeer veel spijt en bepaald grote zorg voor de toekomstige ontwikkeling in dezen, het werk thans gestaakt worden".

Was bovenstaand niet toonaangevend voor veel jeugdsociëteiten in Nederland in die tijd?

Bronnen: Nieuwsblad van het Noorden en Gezinsbode maart 1967
Foto's: Poparchief Groningen e.a.

Het 'mysterie' van Slaperstil

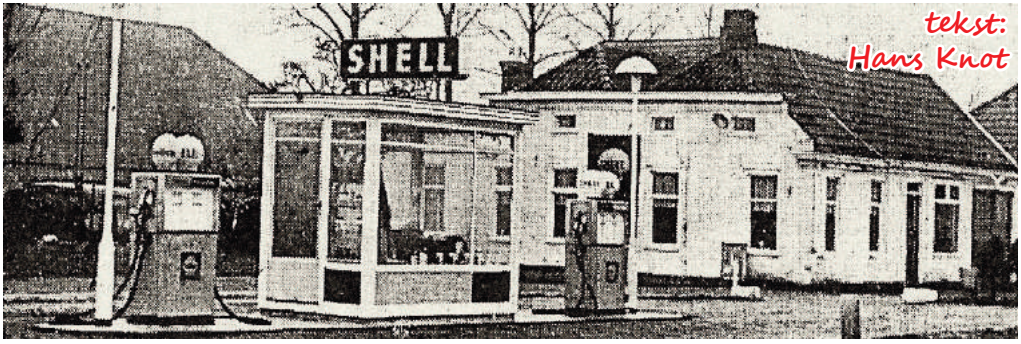

tekst: Hans Knot

Slaperstil, een gehucht onder de rook van Groningen ten westen van 'Stad' even ten Noorden van de wijk Hoogkerk en gelegen aan de Friesestraatweg. Het gehucht telt precies twee boerderijen, een Chinees restaurant – voorheen een chauffeurscafé - en een benzinepomp. Op zich niets opzienbarends en je zou denken dat dit gehucht nooit in de publicteit komt.

Toch is de verkeerssituatie op de oude Rijksweg dermate gevaarlijk dat op de kruising bij Slaperstil met de Zijlvesterweg er vaak onveilige situaties voorkomen waardoor het tijdens de spitsuren tot problemen kan leiden. Rijkswaterstaat heeft recentelijk besloten dat er verkeerslichten moesten komen die voor een periode van maximaal vijf jaren blijven staan in afwachting van een definitieve oplossing.

Maar het verkeer op de Friesestraatweg, de oude rijksweg die via allerlei dorpjes een verbinding is met Leeuwarden, is bij lange na niet meer zo druk sinds de snelwegen al decennia geleden in gebruik zijn genomen.

In de tijd dat de oude Rijksweg nog veelvuldig werd gebruikt en het chauffeurscafé nog volop werd bezocht, betekende dit ook dat het benzinestation veelvuldig door de chauffeurs werd aangedaan. Heden ten dage is het een onbemand station, destijds werd je nog echt aan de pomp geholpen.

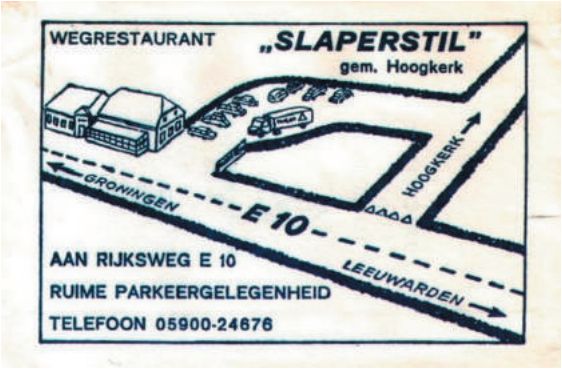

En dat ging lang niet altijd goed, zoals ook op 30 januari 1968. In de middaguren van die dinsdag hebben drie automobilisten water in plaats van benzine getankt. Ze ontdekten dat pas toen ze weer op weg gingen naar een volgende bestemming en hun auto's na enkele honderden meters te hebben gereden, plotseling bleven stilstaan.

De pomphouder heeft daarna onmiddellijk de leverantie van de benzine stopgezet en de maatschappijbeheerder om een onderzoek gevraagd. Het voorval vond plaats op het moment dat een tankauto van de benzinemaatschappij Shell een nieuwe voorraad 'benzine' afleverde. De pomphouder, de heer Kok, kwam de volgende dag aan het woord in de regionale krant en stelde dat hij van mening was dat bij het vullen van de ingegraven tank de kolkende benzine het water, dat zich kennelijk in de tank bevond, zich had vermengd met benzine. Hoe het water in de tank was gekomen viel niet te zeggen. Gedacht diende te worden aan een probleem met het grondwater, dat in de omgeving van de tank aanwezig was.

De vertegenwoordiger van Shell in de provincie Groningen liet weten een onderzoek in te stellen of er een lek in de tank was gekomen waardoor grondwater naar binnen kon komen. Maar het was niet de enige gedachtengang want men stelde tevens dat men wel eens met condenswater te maken had met dergelijke tanks. Wel wist men met zekerheid te stellen dat de tankauto geen water in de tank had gelost. De drie automobilisten kregen, nadat de tanks van hun auto geheel waren geleegd, een tank nieuwe benzine van pomphouder Kok en vervolgens werd het weer stil rond Slaperstil.

Het onbemande tankstation heden ten dage

Radio en meer de 60'er jaren 3

tekst: Paul de Haan

Dit is deel 3 van een serie waarin Paul de Haan zijn radio-ervaringen in de zestiger jaren met u deelt. We zijn gestopt bij het jaar 1964 en pakken de draad weer op bij 1965.

Begin 1965 voegde ik ook het de hemel in geprezen Radio London toe aan mijn lijstje van stations waarnaar geluisterd diende te worden, enigszins met tegenzin. Radio London, Big L vanaf de voormalige mijnenveger Galaxy had ondanks een investering van 500000 Dollar een probleem. De golflengte die men aankondigde was 266 meter middengolf. Niet geheel juist overigens. Wat was het geval? December 1964 ging het station van start op 1133 khz zegge 264 meter middengolf. In 1965 deed men een poging om aan de sterke zender van Radio Zagreb te ontkomen door off channel te gaan uitzenden op 1137 khz, zegge 263.6 meter. Echter op 1142 khz met 5000 watt vanuit Noord Duitsland was al vele jaren AFN Bremerhaven in de lucht, een station waar ik graag naar luisterde. De afstand tussen beide stations in khz liep terug van 9 khz naar 5 khz. Het gevolg was dat vanaf dat moment het signaal van London vergezeld ging van een fluittoon die na een uur luisteren zeer hinderlijk werd. Eigenlijk niet om aan te horen. AFN Bremerhaven bleef overdag gelukkig luid en duidelijk te ontvangen tot op 31 maart 1993 het station definitief uit de lucht ging. In de avonduren was de ontvangst van zowel Big L als AFN Bremerhaven ten onder gegaan aan het kilowatten geweld vanachter het ijzeren gordijn. Gelukkig was er dan wel AFN Frankfurt en Munich op storingloze frequenties en de megafading van Lux op 208. Radio luisteren in die jaren was een avontuur.

In het najaar van 1965 was er goed nieuws voor de liefhebbers van easy listening/ beautiful music. Vanaf de Red Sands fort, 4 mijl uit de kust van Whitstable en goed zichtbaar vanaf het strand en nu zelfs via een webcam, begon een nieuw nimmer geëvenaard radiostation te weten Radio 390. Een forse zendmast, nieuwe studioapparatuur en een 10 kW middengolfzender maakten van 390 een groot succes mede gezien het feit dat het doelpubliek de meer volwassen luisteraar was die geen boodschap aan de hits had maar de voorkeur gaf aan rustige luistermuziek. Ik was vanaf dag 1 een trouwe luisteraar. De ontvangst op 390 meter middengolf was prima, het was ook in die tijd een vrijwel schone golflengte.

1966 diende zich aan en vanuit het Hooghe Noorden kwam het exotische geluid van Radio Scotland, de doedelzakkensound letterlijk en figuurlijk, op 242 meter middengolf vanaf een voormalig Iers lichtschip the Comet, dat voor anker lag ter hoogte van Dunbar aan de Schotse oostkust. De ontvangst in Groningen

was overdag zeer goed. Het format was top 40 maar het station had een geheel eigen sound, the Northern Sound, moeilijk in woorden te vatten maar de station ID op het hele en halve uur liet niets te raden over, op het geluid van doedelzakken werd aangegeven dat je naar Radio Scotland op 242 luisterde, de stemming was gezet.

Radio Scotland toen en Radio in north east Scotland nu. Eigengereid, uitgesproken maar vooral down to earth zijn eigenschappen die zowel van toepassing zijn op Schotten als op Groningers, Friezen en ja ook op Zeeuwen. Schotten, net als Groningers, draaien elk dubbeltje om voordat er wordt uitgegeven. Toch overtreffen Groningers de gierigheid van Schotten.

Als Schotten aan de wandel zijn kijken ze naar beneden, richting tegels van het voetpad, niet dat ze verlegen zijn, welnee, er zou een muntstuk kunnen liggen, verloren door een passant. Groningers gaan nog nauwkeuriger te werk, zij kijken ook naar de grond, wederom niet uit verlegenheid. Groningers laten het niet bij kijken naar de stoeptegels, nee, ad random tillen ze een tegel op, er zou een dubbeltje onder kunnen liggen.

Toen op oudejaarsavond 1965 om 23.55 uur op 242 m. middengolf de eerste doedelzakklanken klonken was ik verkocht. Radio Scotland vanaf het lichtschip the Comet bracht een geheel eigen opvatting over het fenomeen zeezender ten gehore. Vanaf dag 1 weerklonk dat Schotse geluid, the Northern Sound. The Comet lag voor anker 4 mijl uit de kust van Dunbar aan de Schotse oostkust.

In Zuid Engeland intussen deed Caroline haar best Big Town Radio te zijn met het WMCA good guy New York format wat maar niet lukte. Nee, dan ging het Big LiL Radio London beter af. Na een jaar oefenen en tapes doorluisteren van KLIF Dallas Texas hadden ze eindelijk dat soundje te pakken en the PAMS jingles deden de rest. Goed beschouwd had Radio City vanaf the Shivering Sands meer eigen geluid dan twee genoemde. Scotland had vanaf het prille begin een ander idee over top 40 radio. Door moest klinken vooral Bonnie Scotland, music and clutter for the Scottish lads en lasses.

Natuurlijk moesten er producten verkocht worden maar in 75 % van de gevallen werd de boodschap verteld aan de luisteraar op een manier of het door iemand gedaan werd die naast je op de bank zat en in gesprek met

je was. Het moest vooral duidelijk zijn dat de boodschap tijd vroeg om binnen te komen, wis en zeker kwam het niet vanaf een cart, sterker nog, cart machines hadden ze niet aan boord van the Comet, wel een plateau met daarin drie reel to reel recorders die om een superklein mixertje waren gebouwd alsmede twee draaitafels die hangend gemonteerd waren in een frame. Die draaitafels konden meeswingen op de golven van de Noordzee, daar net even buiten Dunbar waar het altijd woei, wat heet, stormde. Radio Scotland moest vooral Schots klinken.

Jack McLaughlin

De eerste lichting deejays was korte tijd oververtegenwoordigd door zeg maar 'hoofdstedelijke grootheden' uit Engeland. Vrij snel ruimden ze het veld en maakten plaats voor the locals die de taal van de Schotse luisteraars spraken, letterlijk maar vooral invoelend. Letterlijk kwam die taal goed tot uiting in het door Jack Mc Laughlin gepresenteerde programma 'Ceilidh', elke dag een half uur rond 1800 vol met violen en doedelzakken. Een céilidh, céilí (beide Iers, meervoud céilithe) of cèilidh (Schots-Gaelisch), uitspraak kjelji, is van oorsprong een sociale bijeenkomst of feest in Ierland. Volgens de moderne betekenis is het een viering met traditionele Goidelische dans en muziek. Tegenwoordig zijn céilithe aan te treffen in de gehele Ierse en Schotse diaspora.

Céilithe waren voorlopers van de moderne uitgaansgelegenheden. Op deze bijeenkomsten zorgden muziek, dans en poëzie voor amusement. Céilidh, betekent letterlijk 'bezoek'. Rondtrekkende muzikanten waren altijd welkom.

De Comet van Radio Scotland, werkloos in Vlissingen, 1970

Jack schreef ook een boek over zijn loopbaan aan boord van de Comet van Radio Scotland en vervolgde met een boek over zijn verblijf bij Britain Radio en Radio 390 down south in Engeland. Toch zou hij kort voor de onvermijdelijke sluiting van 242 Scotland op 14-8-67 terugkeren naar de Comet. Ik luisterde veelvuldig naar het station, de ontvangst van de 10 kW middengolfzender was met name overdag in Groningen prima.

Om de ontvangst in Glasgow te verbeteren werd de Comet tijdelijk verankerd 4 mijl uit de kust van Troon, aan de Westkust. Echter het bleek dat men vanuit nationale wateren uitzond en de Comet werd verder de Ierse zee in versleept om in het voorjaar van 1967 terug te keren naar de oorspronkelijke ankerplaats 4 mijl uit de kust van Dunbar. De sound van Radio Scotland was omgeven door alles wat maar Schots riekt zonder dat goed uit te kunnen leggen. Komt goed tot uiting in een uur durend programma gepresenteerd door Tony Allen die op 16-jarige leeftijd de laatste maanden van Radio Scotland als presentator meemaakte en toen al bewees een natuurtalent te zijn als radiopersoonlijkheid.

Het studiogebouw van NECR: "The very nice shed"

Altijd op zoek naar bijzondere radiostations stuitte ik op mijn WIFI radio op NECR, North East Commercial Radio Scotland met als verzorgingsgebied een landelijk gebied ruim rondom Aberdeen. Men zendt uit via een aantal FM frequenties en het bijzondere aan dit station is dat al luisterend die geur van Radio Scotland uit de 60s terugkomt nu in 2018 bij een klein lokaal commercieel radiostation in Noord Scotland. Klein, jazeker. Voor zover ik kan achterhalen werken er 7 mensen bij NECR, 4 ervan doen presentatie, de overige 3 doen Sales IT en administratie, hoe compact en overzichtelijk wil je het hebben. Het station is on air sinds 1993 en heeft vrij recent verlenging van de vergunning binnengesleept. [Helaas maakte het station op 15 augustus 2018 bekend dat het nog diezelfde nacht zou stoppen met uitzenden als gevolg van de veranderende reclamemarkt - Redactie]

Onafhankelijk, niet onderdeel van! Dan win je al gauw mijn sympathie en luister met regelmaat naar de geheel eigen invulling van een format, nou ja format , het riekt naar free form. Kenmerk zijn een grote stroom aan oldies uit de sectie 'better end of popmusic 60s 70 and 80s'. Er is een daytime presenter die echt de gehele dag de zaak gaande houdt. Deejay uithangen doet de man niet, wat een verademing. Hij breit gewoon de hele dag aan elkaar zonder de gebraden Haan uit te hangen, vele vele commercials worden live on air voorgelezen of staan in een bestandje en worden als het ware 'verteld'. Het grootste deel van de commercials zijn 'Mom and Pop' commercials, slager om de hoek, bandenman verder in de straat, dat karakter heeft het. NECR doet niet aan shows, om 0800 klinkt zoals het om 1800 ook nog klinkt met nog steeds dezelfde stem van 0800 uur, zo zou ik ook een stationnetje willen runnen, ontdaan van alle franje en grootspraak en zeker geen 'lijstjes en hit- en tipparades' van lang vervlogen tijden. Geen spoor van eindeloos door en door geproduceerde jingles en geen sidekicks. Als die zouden solliciteren daar in Aberdeen, stad van vis en trawlers, dan vlogen ze met een ferme sidekick de deur uit. Op het hele uur een regionieuwsbericht en om 1900 jawel jawel een uur genaamd Ceilidh, met dezelfde doedelzakken en violen als Radio Scotland in 1966-1967, hopelijk wel met een gewassen kilt. Daarna 3 uur lang Ierse Country and Western music. Er kruipt hier een stukje Ierland in.

Radiogolven zijn niet aan grenzen gebonden, met gemak verplaatsen ze zich over de Noordzee en Ierse Zee, middengolfsignalen overbruggen grotere afstanden over water dan over land, met name zandgrond vormt

een hindernis voor AM golven. De radiosituatie in Ierland in de 60'er en 70'er jaren was saai, in de loop van de 70'er jaren kwam daar verandering in door een aantal middengolfpiraten dat low budget hoofdzakelijk in het weekend met muziekprogramma's in de lucht kwam. Een enkele keer werd zo'n station opgerold en de zender in beslag genomen, de boete 25 Ierse Ponden. Belangrijker voor die Ierse piratenscene was het feit dat er een gaatje in de wetgeving zat m.b.t. de status van de middengolfzender. Als je op een 'bepaalde' manier naar zo'n zender keek zou het ook om een gewone versterker kunnen gaan i.p.v. zender, hierdoor vond verder geen vervolging plaats. Dat betekende dat piraten vrijwel ongrijpbaar werden en begin 1980 drie in Britse radiokringen belangrijke namen de krachten bundelden.

Philip Solomon

Robbie Dale, in '66-'67-68 een populaire Caroline deejay. Spangles Muldoon (Chris Cary) '67-'68 Caroline deejay. Philip Solomon tussen '66 en '68 de grootste aandeelhouder en feitelijk eigenaar van Radio Caroline. Deze drie heren investeerden in een 10 kW middengolfzender en professionele studioapparatuur en brachten Sunshine Radio in Dublin in de lucht op 9 september 1980, een giga succes werd Sunshine. Korte tijd later trokken Cary en Solomon zich terug, Dale hield Sunshine in de lucht tot 31 december 1988 toen nieuwe wetgeving het bestaan in Ierland van deze superpirates onmogelijk maakte.

Cary begon in 1981 in Dublin met Radio Nova, 50 kW op middengolf, tevens op FM en korte tijd daarnaast ook op langegolf. Radio Nova werd in Dublin en feitelijk geheel Ierland een zeer succesvol radiostation, veel luisteraars en inkomsten. In maart 1980 zonk de Mi Amigo van Caroline, kwam dat even goed uit voor de Ierse Superpirates, vele ex Caroline deejays vertrokken naar Ierland tussen 1980 t/m 1983. Zeezender legend Andy Archer was er één van, binnengehaald door Cary paste hij goed in het clutterfree format van Nova, veel muziek - niet neuzelen. Archer is een vakman die na vele Caroline jaren loopbaan maakte bij locale commerciële radio in the UK, the BBC en de Ierse Superpirates. Tussen januari 1982 en februari 1983 werkte hij voor Nova.

Hedentendage 2018 is er volop locale commerciële radio in Ierland en Scotland. In Dublin Ierland kan weer geluisterd worden naar Sunshine Radio en Radio Nova, beide stations hebben echter niets meer van doen met de Superpirates uit de 80'er jaren. Schotland, onderdeel van the UK, heeft zijn Schotse versies van Nationale commerciële radiostations die van het Noorden in Schotland tot het zuiden van Engeland te beluisteren zijn, met uitzondering van reclameblokken en enkele uren op zondagochtend en wie er oor voor heeft hoort dat de Schotse versie van bijvoorbeeld Smooth Radio wezenlijk anders klinkt dan Smooth in London. In ieder geval luisterde ik graag naar the Big S in 1966 en 1967.

Chris Cary

Wordt vervolgd.

Curry en Van Inkel

tekst: André van Os

komstig van de Amsterdamse FM-piraat Radio Decibel. Ook Adam Curry draaide daar en zijn kans kwam toen Bart van Leeuwen ziek was en onverhoopt een uitzending moest laten schieten. Op 25 mei 1984 waren Curry en Van Inkel daardoor voor het eerst samen te horen en één van de enthousiaste luisteraars was Veronica's radiobaas Lex Harding.

Het gevolg was dat, na een korte periode 'Bart en Van Inkel', het vrijdagavond

This is the Curry & Van Inkel show. Showtime! Met het weekend voor de deur, de week weer voorbij. Met het weekend voor de deur, lekker vrij. Openmaken! Door de vele markante jingles wist je gelijk dat het vrijdagavond was en waarvoor je de radio speciaal had aangezet. En voor hoeveel programma's deed je dat destijds nog? Curry en Van Inkel op de 'volle Veronica vrijdag' op Hilversum 3 / Radio 3: het was voor mij één van de weinige redenen om even van de middengolf af te stappen en mezelf onder te dompelen in drie uur lang gekkigheid uit de luidsprekers. Vernieuwende en verfrissende radio, hoewel het programma eigenlijk niet was gestart met dit illustere duo.

In 1982 was de start van het programma 'Bart & de Zwart' op vrijdagavond tussen 19:00 en 22:00 uur, met Bart van Leeuwen en Erik de Zwart. Ze werden het eerste DJ-duo op de Nederlandse radio. Toen Erik de Zwart in 1984 overstapte naar de TROS, werd zijn plaats ingenomen door een zekere Jeroen van Inkel, af-

Cartridges Curry en Van Inkel
© Jan van Heeren

programma vanaf 12 oktober officieel als 'Curry en Van Inkel' de lucht in ging. Er werd (heel) veel in gekletst, de vormgeving was uniek (zowel de jingles, als het getrommel en de bekkenslag op een echt drumstel), er waren spelletjes (zoals de snipperhit) en prijzen voor bellers. Kortom, veel interactie met luisteraars.

Het geluid werd nog eens opgepompt door de ingebruikname van een Optimod (combinatie van een equalizer, limiter, versterker en een compressor, waar ook de TROS collega's gebruik van gingen maken). Vast onderdeel was een speciale mix die door Ben Liebrand werd gemaakt en die twee platen na negen uur de ether in ging. Veel van de 700.000 vaste luisteraars zaten daarvoor met hun cassetterecorders in de aanslag. Andere medewerkers of typetjes waren Maître Unico de broodjesbezorger (Unico Glorie) en Mario de Pizzaman (Mario van Zijl).

"De succesformule ontstond min of meer toevallig," schreef Menno van Dongen in een uitgebreid portret van het programma in 2017 in De Volkskrant. "Eigenlijk moesten ze om de beurt anderhalf uur presenteren, elke vrijdag van 19 tot 22 uur. Bij Bart & De Zwart was het traditie dat de dj's rond half negen even samen praatten, daarna vertrok De Zwart. Van Inkel: 'Wij vonden het leuk drie uur bij elkaar in de studio te zitten, want we waren vrienden. We zaten lekker te ouwehoeren op de zender; terwijl de een presenteerde, deed de ander een beetje mee.'"

In 1987 stopte het programma, tot teleurstelling van velen, omdat Adam Curry terug ging naar zijn geboorteland om in New York te gaan presenteren voor het internationale televisie muziekkanaal MTV. Hij werd opgevolgd door Rob Stenders en zo werd 'Stenders en Van Inkel' geboren. Deze samenstelling duurde tot 1991 en na een korte onderbreking door 'Dinges en Van Inkel' was er nog even (Gijs) 'Staverman en Van Inkel'. Daarna verhuisde Veronica van de vrijdag naar de zaterdag en stopte het programma, dat voor velen jarenlang het weekend inluidde, definitief.

Internet Surftips

Martin van der Ven
en Hans Knot

© Jan Berg

Deze video werd gemaakt op 21 juli dit jaar gedurende Caroline North uitzendingen vanaf de Ross Revenge. Mike Taylor was de maker. https://www.youtube.com/watch?v=ISN2SHruX6Q&feature=youtu.be

De uitzendingen vaf de Jenni Baynton Offshore 2018 vanaf de Waddenzee was andermaal een succes. 181 foto's en 12 korte video's staan online.
https://www.flickr.com/photos/offshoreradio/albums/72157672817032658

In België was er in augustus ook een gelegenheidsuitzending onder de naam Offshore FM. De foto's van Jan Berg en Walter Galle zijn ook online in het Flickr archief van Martin en Hans terug te vinden.
https://www.flickr.com/photos/offshoreradio/albums/72157695635331200

En dan een leuke site over Radio Mercur. Hoewel in het Deens zijn er mooie fragmenten te beluisteren. http://www.danskradio.dk/radiomercur.html

Oldtime Radio Documentary "The First 50 Years" The History of Radio
https://www.youtube.com/watch?v=iuKx93NTgZ0 (part 1)
https://www.youtube.com/watch?v=DdcximcSXzs (part 2)

Invention of Radio - Reginald A. Fessenden
https://www.youtube.com/watch?v=_-SjcO4hS9U (part 1)
https://www.youtube.com/watch?v=Elu0HF4a8yI (part 2)

© Martin van der Ven

SMC SHOP

Bestellen: vermeld op de overschrijving aub uw adres en de bestelling.
Of stuur een mailtje met deze gegevens naar: info@mediacommunicatie.nl
Bankrekening: NL85 INGB 0004 0657 00 tnv Mediacommunicatie te Groningen

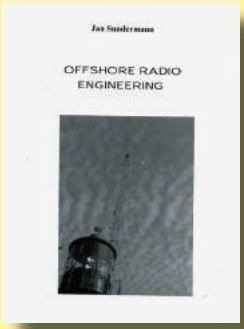

Offshore Radio Engineering (2nd edition) - Jan Sundermann

The issue is primarily about technical questions: Which kind of radio ships were used during those 4 decades of 'watery wireless'? Which antenna systems were built and which kind of masts? The different transmission devices and the (modest) possibilities of communication between crew and staff on land are discussed. Finally, the author goes into detail on the various anchor systems and navigation options of these different-equipped ships.

This richly illustrated book comes with many photos and diagrams.

€ 15,00 (Europa)

Laser 558 in mp3, giga set
Voor de ware Laser Lover is er deze DVD-box met ongeveer 575 uren aan MP3 opnamen, opgenomen vanaf de middengolf. Zowel Laser 558 als Laser Hot Hits en Laser 730 (de testen met de 'ballon') komen aan bod. Herbeleef het Laser-tijdperk van 1984 - 1987. VEEL uren voor weinig geld.
De complete box kost: € 15,00 (NL)/ € 22,00 (buitenland)

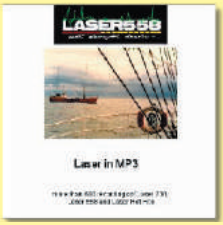

"Feuerschiff Borkumriff" - Gregor Ulsamer
Een boek over de lichtschepen met de naam Borkumriff. Zeezenderfans denken bij deze naam uiteraard meteen aan het eerste Veronicaschip. Het boek bevat een schat aan interessante informatie en het beschrijft de ontwikkeling van de nieuwsdienst in de afgelopen 150 jaar, met focus op de telegrafie en de begintijd van de radio. Ook aandacht voor de samenwerking met Nederlandse vuurtorens in de Eemsmond. De eerste druk van dit prachtige boek verscheen in 1988. In volgende drukken werden er steeds aanvullend materiaal en tekst toegevoegd, alsook kleurenfoto's. Na de al jarenlang uitverkochte druk van 2004, is deze versie misschien wel de definitief laatste druk. Het boek bevat vele foto's, waaronder ook kleurenfoto's en is in het Duits geschreven.
Hardcover boek voor€ 30,95 (NL of buitenland)

De gouden glans van radio, De turbulente geschiedenis van RNI - Ferry Eden/ Marc van Amstel
In het boek vertellen de booteigenaren Meister en Bollier en ook kapitein Harteveld hun verhaal en komen deejays als Joost den Draaijer, Jan van Veen, Ferry Maat, Tony Berk, Leo van der Goot, Hans ten Hooge, Andy Archer (e.a.) aan het woord over hun tijd bij RNI. Het is een kleurrijk boek met 160 pagina's, 175 foto's en circa 75 andere illustraties en de moeite waard voor zowel de toenmalige luisteraar van Radio Noordzee als de echte zeezenderfan.
Een rijk geïllustreerd boek in full color € 24,95 (NL) of € 30,95 (buitenland)

SMC SHOP

Bankrekening: NL85 INGB 0004 0657 00 tnv Mediacommunicatie

Bestellen: vermeld op de overschrijving aub uw adres en de bestelling. Of stuur een mailtje met deze gegevens naar: jvh@mediacommunicatie.nl

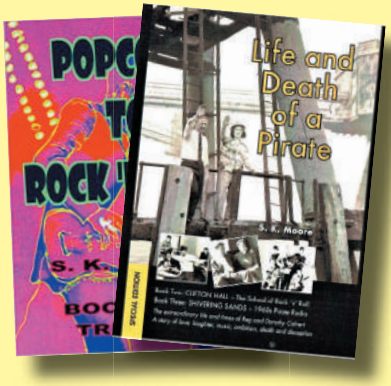

De complete trilogie: - S.K. Moore: Life and Death of a Pirate & Popcorn to Rock 'n' Roll

Geschreven door de dochter van Reg Calvert over het turbulente leven van haar vader. Reg Calvert was manager van diverse popgroepen, waaronder The Fortunes. Hij was eigenaar van Radio City (vanaf Shivering Sands Fort). Een pistoolschot beëindigde zijn leven. Deel 1 van het complete verhaal kwam uit in 2014. Recentelijk verschenen de delen 2 en 3 in één boek. Nu alle 3 delen tesamen te koop.

***"Zondermeer is dit boek de moeite van het aanschaffen waard en is in mijn gedachte het beste boek dat sinds jaren op het gebied van de geschiedenis van de zeezenders is gepubliceerd."* (Hans Knot)**

€ 41,00 voor de 2 boeken samen (inclusief verzending binnen Europa)

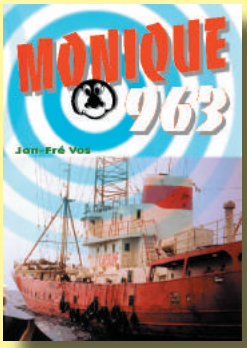

Boek: MONIQUE 963 - Jan-Fré Vos

Toen in maart 1980 de Mi Amigo zonk leek het gedaan met de Nederlandstalige zeezenders. Tot eind 1984. In december hoorden we ineens testuitzendingen van een nieuw Nederlandstalig station: Radio Monique. Het station werd ongekend populair en had een grote schare luisteraars. Joost den Draaijer, Tony Berk en Stan Haag waren weer terug op de radio. Bijna drie jaar duurde het avontuur. Op 25 november 1987 kwam de zendmast naar beneden en was het avontuur plotseling voorbij.

€ 22,50 (NL) of € 28,50 (Europa)

MP3 dvd: "Radio 390: Red Sands Rendezvous"
MP3 DVD met 45 uur aan opnames, jingles, interviews, commercials en tunes. Geproduceerd door Martin van der Ven.
€ 14,00 (inclusief verzending in Europa)

MP3 dvd: Radio Caroline: Steve Conway/ Chris Kennedy
MP3 DVD met 68 uur aan opnames van dit lerse tweetal. Herleef de uitzendeingen vanaf de Ross Revenge. Geproduceerd door Martin van der Ven.
€ 14,00 (inclusief verzending in Europa)